

ΝΕΟΙ ΑΡΧΟΜΟΙ

ΑΘΗΝΑΙ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1940 ΑΡΙΘ. 33

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΘΝΙΚΗΣ
ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗΣ
ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ

Πρόεδρος
ΕΠ. ΧΑΡΙΛΑΟΣ πρώην Υπουργός

Αντιπρόεδρος
Γ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ Αντιστράτηγος.

Ι Δ Ρ Υ Τ Α Ι

ΑΓΓΕΛΟΣ ΓΕΩΡΓΑΤΟΣ—ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΑΝΤΑΣ—ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ν. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ—ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ—ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ—ΠΕΤΡΟΣ ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ—ΑΓΓΕΛΟΣ ΚΑΝΕΛΟΠΟΥΛΟΣ—ΑΡ. ΚΟΥΖΗΣ—Κ. ΜΑΛΑΜΑΤΙΑΝΟΣ—Γ. ΜΕΝΕΛΛΟΣ ΜΕΤΑΞΑΣ—ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ—ΜΙΧΑΗΛ ΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ—ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΣΤΑΘΑΤΟΣ—ΑΝΔΡΕΑΣ ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΣ.

ΕΔΡΑ: ΑΘΗΝΑΙ. ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 78 — ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ 32-633

ΝΕΟΙ ΔΡΟΜΟΙ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 78

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΧ. 5

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1940

ΕΤΟΣ 3ον

ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 33

= ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ: 32-633 =

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΔΡΧ. 60

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΠΤΕΧΝΗ»
Πλατεία Αγ. Θεοδώρων Σκουλερίου

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ν. Π. Αποστολόπουλος — Άλ. Ιατρίδης — Ν. Χαρίλαος.

(Το περιοδικόν δεσμεύεται απέναντι τρίτων διά της παραγίδος αυτής και διά της υπογραφής ενός των μελών της Συντακτικής Επιτροπής)

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Περιπέτεια Κειμηλίων, υπό Ν. Π. Αποστολοπούλου. Ο Ήγεμών της Μολδοβλαχίας Νικόλαος Μαυρογένης, υπό Ν. Γ. Σαθάκη. Η Βροχή, ποίημα Αίβητο Μυσάττι, κατά μετάφρασιν Έλένης Π. Ψημένου. Άνθρωπος κα' Σκουληκι, ποίημα Κ. Μ. Γερνίου. Η Έξελιξις της Γραφικής Τέχνης, υπό Ν. Π. Αποστολοπούλου. Προσευχή ποίημα Γ. Φλιατίου. Και διηγείται υπό σκιάν... (συνομιλία μετά του Δ. Γ. Καμπούρογλου.) ΧΡΟΝΙΚΑ: Έπιθεώρησις Έσωτερικών και Έξωτερικών γεγονότων του λήξαντος μηνός. Το ανάγλυφον του Διονύσου, υπό Άλ. Θ. Φιλαδέλφους. Νέαι εκδόσεις. Κίνησις της Σχολής Βιομηχανικών Σπουδών. Κίνησις της Σιβιτανιβελου.

ΝΕΟΙ ΔΡΟΜΟΙ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΑΘΗΝΑΙ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 78

ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 33 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1940

ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ: 32-633

ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΙ ΚΕΙΜΗΛΙΩΝ

Αι γαλλικαί εφημερίδες αναφέρουν ότι την 21ην Ιουνίου τρέχοντος έτους, ώρισμένος Γερμανός αξιωματικός έσωσεν πολύτιμα κειμήλια της γαλλικής Ιστορίας. Το γεγονός έλαβεν χώραν ως εξής:

«Ένώ το κύμα των προσφύγων έφευγε πανικόβλητον δι' όλων των οδών, δύο φορτηγά αυτοκίνητα άνετράπησαν σε κάποιο χαντάκι έξω από το Έτόμπλ και οι οδηγοί των τα έγκατέλειψαν στην τύχη των. Ο δρόμος ήταν γεμάτος από συντρίματα τροχοφόρων παντός είδους. Μία μάζα από σπασμένα σιδηρικά. Τα περισσότερα έκαίοντο. Το θέαμα αυτό, συνηθισμένο σ' όλους τους δρόμους της κεντρικής Γαλλίας δέν επέσυρε την προσοχή των φυγόντων προσφύγων. Τα δύο φορτηγά όμως, ως εκ θαύματος, δέν έκάησαν. Το φορτίο έπεσε στο χαντάκι και μερικές κάσες έσπασαν. Μιά απ' αυτές κατακύλισε στο βάθος μιας φάραγγος και το περιεχόμενό της χύθηκε στη λάσπη. Έτσι έμεινε επί δύο ήμέρας. Κανείς δέν έδινε προσοχή. Αφοσ' πέρασε και το τελευταίο γαλλικό αυτοκίνητο ήλθαν οι Γερμανοί. Κάποιος αξιωματικός έριξε ματιές στα συντρίμια. Διέκρινε το σπασμένο κιβώτιο, από το οποίο έβγαίχε ένα περίεργο καπέλλο. Το καπέλλο εκείνο επέσυρε την προσοχή του. Κατέβηκε στη φάραγγα και τότε είδε να γυαλίζουν στη λάσπη όπλα με περίεργα σκαλισματα. πιστόλια με καλοδουλεμένα άργυρα κοντάκια, ξίφη με λαβές από χρυσάφι και σμάλτο, διάσημα με πολύτιμες πέτρες, περιδέρια από μαργαριτάρια, κι' ένα πλήθος από σμαράνδια και ρουμπίνια. Ο Γερμανός αξιωματικός δέν μπορούσε βέβαια να φαντασθί, ότι τα περιδέρια εκείνα άνηκον στην αυτοκράτειρα της Γαλλίας, ένω το καπέλλο, ένα τρικαντό, και τα όπλα ήσαν του Ναπολέοντος. Έπρόσεξε καλύτερα το κιβώτιο. Είδη ότι έφερεν αριθμούς και τυπωμένες τις λέξεις: «Μέγαρον Απομάχων». Ο αξιωματικός κατάλαβε τότε ότι ήσαν Ιστορικά κειμήλια και τα έφόρτωσε στη μοτοσυλέττα του. Μερικές ώρες άργότερα ο Γερμανός αξιωματικός παρέδιδε τα κειμήλια του Ναπολέοντος και τα κοσμήματα της Ιωσηφίνας στην πλησιέστερη γαλλική άρχή, δηλαδή σε κάποιο νοσοκομείο γαλλικού χωριού».

Η ως άνω είδησις του γαλλικού τύπου, μας ένθυμίζει μίαν περυσινήν είδησιν δημοσιευθεϊσαν περί τα τέλη Νοεμβρίου 1939 εις τας άγγλικάς εφημερίδας. Κατά την έν λόγω είδησιν «ό έν Άμερικη πρέσβυς της Άγγλιας κατεθεσεν εις την βιβλιοθήκην της Άμερικανικής Γερουσίας το χειρόγραφον της Μάγκνα Χάρτα (του συνταγματικού χάρτου της Άγγλιας) όπερ και θά μείνη εκεί ως το τέλος του πολέμου.»

Η ύπερμετρος αυτή πρόνοια της Άγγλικής κυβερνήσεως έχει τα δικαιολογητικά της. Παραμέναι φαίνεται έν Άγγλια ζωηρά ή ανάμνησις των περιπειτειών ως υπέστη, το έν λόγω πρωτότυπον κείμενον του άγγλικού πολιτεύματος.

Συντεταγμένον επί περγαμηνής και χρονολογούμενον από 19ης Ιουνίου 1215, είχεν άλλοτε άπωλεσθί επί μακρόν. Τυχαίως δέ άνευρέθη κατά τον 18ον αιώνα εις τας χείρας ενός ράπτου. Ο ράπτης άγνοών την σημασίαν της περγαμηνής, αυτής ήτο έτοιμος να την χρησιμοποιήση ως χνάρι διά να κατασκευάση γκέτιες. Κατετέθη τότε άμέσως ή Μάγκνα Χάρτα εις το Βρεττανικόν Μουσείον του Λονδίνου. Άλλά εκεί δέν έμεινεν έν ασφαλεία πλήρει.

Πυρκαϊά επισυμβάσα εις το Μουσείον τοδιο κατά τον 19ον αιώνα, έφθειρεν σημεϊα τινά της περγαμηνής.

Τό άληθές είναι ότι αι διά μέσου των αίωνων πρόοδοι της ανθρωπότητος, οι νόμοι περί μουσείων και άρχείων, και ή στοργή των έχόντων Ιδιωτικας συλλογάς, δέν άπήλλαξαν τα κειμήλια από τους κινδόνους οι όποιοι τα περιστοιχίζουν. Έχομεν πρόχειρον παράδειγμα ένα πολυτελές σερβίτιο φρούτου του

Βασιλέως της Γαλλίας Λουδοβίκου Φιλίππου. Διέφυγεν τούτο κινδύνους πολλούς αλλά δεν απέφυγεν τὸ μοιραῖον ἐν τέλει.

Ὁ Βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Λουδοβίκος—Φίλιππος (1830—1848) παρήγγειλεν αὐτὸ τὸ σερβίτσιο εἰς τὸ ἐργοστάσιον Σεβρῶν.

Ὡς γνωστὸν τὸ ἐργοστάσιον τοῦτο—παράγον υψοαῖκά ἐξ ὕλου καὶ ἐργαζωγραφικῆς ἐπὶ σμάλτου, ἰδρυθῆ ἐν Βανσὲν τὸ 1740. Ἡ ἀκμὴ του ἀρχεταί ἀπὸ τοῦ 1756 ὅτε μετεφέρθη ἐν Σεβραῖς, καὶ συνεχίζεται ἀπὸ τοῦ 1876 ὅτε κατέστη τοῦτο, ἐργοστάσιον κρατικόν.

Ὁ Βασιλεὺς Λουδοβίκος—Φίλιππος, οὗτινος ἡ βασιλεία ἐκπροσωπεῖ, τὸν συντονισμὸν τῆς γαλλικῆς βιομηχανίας, πρὸς τὰς τεχνικὰς προόδους τοῦ 19ου αἰῶνος, ὑπῆρξεν πρὸ τοῦ 1830 ὁ φιλέλληνας Δοὐξ τοῦ Οὐιέανς, ὑποστηρίζας τὴν ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν, καὶ ἐλκύσας τὴν ἐδνωμοσύνην τῶν Ἑλλήνων, μέχρι σημείου ὥστε εἰς ἕκ τῶν υἱῶν του—ὁ Δοὐξ τοῦ Νεμουρς—να ἀποτελέσῃ «θέμα συζητήσεως» διὰ τὴν κατοχὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ θρόνου, καὶ τοῦτο πρὶν εἰσεῖν λήξει ἡ ἐπανάστασις.

Ἐν ἔτει 1845 ἡ παραγγελία τοῦ Λουδοβίκου—Φιλίππου ἐξετελέσθη ἐν Σεβραῖς, καὶ τὸ πολύτιμον σερβίτσιο παρεδόθη εἰς τὴν Αὐλὴν τῆς Γαλλίας.

Εἰς ἕκαστον τῶν πολυαριθμῶν σκευῶν ἐτοποθετήθη τὸ σήμα ἔχον οὕτως: Launay - Hartin et Cie — Robert aîné — Sevres 1845.

Ἐκαστὸν σκεῦος—τοῦ ἐκ πορσελάνης τοῦτου συνόλου—ἔχει κυανοὺν περιζῶμα ὅπερ κυριαρχεῖ ἐν τῷ μέσῳ γραμμικῶν σχεδίων ἐκ κόνεως γυροσού.

Πρὸς τὴν κυριαρχίαν ταύτην τοῦ κυανοῦ μετὰ τοῦ χρυσοῦ χρώματος, συντονίζονται πολυχρόμοι εἰκόνες ἀνθελίων, καὶ τὸ σύνολον ὄλων αὐτῶν τῶν χρωματισμῶν, εἶναι ἐργαζωγραφικῆς, ἥτις διεκόσμησεν ἐν ἑκαστῶν σκευῶν πρὸ τῆς τελικῆς ἐν τῇ καμίνῳ εἰσοδοῦ του. Ἄξιον παρατηρήσεως ἐπίσης ὅτι αἱ δεσμίδες ἀνθελίων τῶν διαφόρων σκευῶν διαφέρουσιν κάπως πρὸς ἀλλήλας.

Αἱ «φρουτιέραις» ἀποτελοῦνται ἀπὸ δύο βάρβαρα προσαρμοζόμενα πρὸς ἀλλήλα.

Ἄλλ' ἐκτὸς αὐτῶν (τῶν οὕτως εἰπεῖν κανονικῶν) ὑπάρχουν καὶ δύο ἐξαιρετικαὶ φρουτιέραι. Ἐκάστη τούτων εἶναι τριόροφος, καὶ ἡ τρίτη αὐτῆς ὄροφὴ ἀπολήγει εἰς ἐπίχρυσον μεταλλινὸν γαλλικὸν στέμμα.

Ἡ Ἐπανάστασις τοῦ 1848 ἀνέτρεψεν τὸν Λουδοβίκον—Φίλιππον. Καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς Ἐπαναστατικῆς ταραχῆς, τὸ πολύτιμον τοῦτο ἔργον τῶν Σεβρῶν, εὑρέθη μακρὰν τῶν Ἀνακτόρων, διὰ νὰ καταλήξῃ εἰς τὸ κατάστημα ὠρισμένου Παρισινοῦ παλαιοπώλου. Ἡ Ἑλληνικὴ κοινὴν δὲν ἔπαυσεν διατηροῦσα ἀλοθήματα ἀγάπης πρὸς τὸν οἶκον τῶν Οὐιέανς. Ἀνατραπέντος δὲ τοῦ βασιλέως Ὀθωνος τὸ 1862, ἐγένετο καὶ πάλιν ἐν Ἑλλάδι σκέψις, περὶ ἰδρύσεως δυναστείας ἀπὸ ἑνῶν υἱῶν τοῦ Λουδοβίκου—Φιλίππου. Πλὴν πάντα ταῦτα ἀνήκον εἰς τὸ παρελθόν, ὅτεπερὶ τὸ ἔτος 1876 ὁ ἀεινήτοτος Στέφανος Σκουλούδης, συνέπεισεν νὰ εὑρισκῆται ἐν Παρισίοις, καὶ νὰ προσέξῃ τὸ εἰς τὸ Παρισινὸν παλαιοπώλειον εὑρισκόμενον πολύτιμον σερβίτσιο. Ἐοίευσεν καὶ τὸ ἠγόρασεν, μετὰ τὴν ἀπόφασιν νὰ τὸ χρησιμοποιῆ εἰς τὸ ὑπὸ κατασκευὴν τότε ἐν Ἀθήναις (καὶ ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Συντάγματος) μέγαρόν του, ὅπερ ἐγκαινιάσθη τὸ 1878. Ἄλλὰ πρὶν ὁ Σκουλούδης ἀναχωρήσῃ ἐκ Παρισίων, ἐδέχθη τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ γραμματέως τοῦ Δουκὸς τοῦ Αὐσαίε. Ὁ γραμματεὺς τοῦ ἀνέφερεν ὅτι ὁ Δοὐξ πολὺ ἐπιθυμεῖ νὰ ἔξῃ εἰς τὴν κατοχὴν του τὸ κειμήλιον τοῦ μακαρίτου πατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας, καὶ θέλει νὰ τὸ ἀγοράσῃ εἰς ἡν τιμὴν ὁ Σκουλούδης θὰ ὠρίζεν. Ἄλλ' ὁ Σκουλούδης ἀπεκρίθη ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ τὸ κερτήσῃ εἰς ἀνάμνησιν τοῦ φίλου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστασεως Δουκὸς τοῦ Οὐιέανς. Οὕτω τὸ πολύτιμον σκεῦος μετακομίσθη εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐπὶ ἔτη μακρὰ, ἀπετέλει ἐντὸς εἰδικῆς βιτρίνας, ἕνα ἀπὸ τοὺς διακόσμους τοῦ μεγάρου Σκουλούδη, χρησιμοποιούμενον μόνον εἰς γέματα ἐξαιρετικά.

Δυστυχῶς ἐπέπρωτο νὰ καταστῇ θύμα τοῦ ἑλληνικοῦ διχασμοῦ.

Ἐξ ἀφορμῆς ἐπιθέσεως γενομένης κατὰ τῆς οἰκίας Σκουλούδη, δὲν ἀπέμειναν παρὰ μόνον 17 πιάτα, 4 φρουτιέρας ἀπὸ τὰς ἀπλάς, καὶ μία ἀπὸ τὰς μεγάλας μετὰ τὸ στέμμα, ἀλλὰ αὐτὴ οὐχὶ τελείως ἀκεραία. Ταῦτα εὑρίσκονται παρὰ τῷ κ. Ἰωάννῃ Ἀθηνογενῇ. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐπίθῃσιν ἀπωλέσθη ὄλασχε, ὡς καὶ τὸ ρωσικοῦ συστήματος τείσπδιηρον τοῦ Χαριλάου Τρικοῦπη, ὅπερ εἶχεν δωρήσῃ τῷ Στεφάνῳ Σκουλούδῃ, ἡ Κυρία Σοφία Τρικοῦπη. Ἐπρόκειτο περὶ ὑελίνου κυπέλου ἐπὶ βάσεως ἀργυρᾶς, τὸ ὅποιον ἐγένετο ἀφαντὸν. Ὑπέκυψεν καὶ αὐτὸ εἰς τὴν σκληρὰν τόχην ἢ ὅποια συχνὰ καταδιώκει τὰ κειμήλια...

Ν. Π. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΗΓΕΜΩΝ ΤΗΣ ΜΟΛΔΟΒΛΑΧΙΑΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ

Μελέτη Ν. Γ. ΣΤΑΘΑΚΗ

Ὁ Νικόλαος Μαυρογένης «αὐθέντης καὶ ἡγεμῶν πάσης Οὐγγροβλαχίας» (1786—1790) ἐκ τῆς παλαιᾶς ταύτης Βυζαντινῆς οἰκογενείας ἐγεννήθη περὶ τῷ 1735 ἐν Πάρῳ. Ὁ πατὴρ του Βοεβόδας Πέτρος ὑποπρόξενος τῆς Αὐστρίας διεβίωσεν ἐν Πάρῳ, ἔλαβε δὲ σύζυγον τὴν κυρὰ Πρεγουλίνα καὶ ἀπέκτησεν, ἐκτὸς τοῦ Νικολάου, τὸν Δημήτριον, τὴν Εἰρήνην καὶ τὴν Μαρίαν. Ὁ Δημήτριος ἐγκατεστάθη εἰς τὰ ἐν Μυκόνῳ κτήματα τῆς οἰκογενείας καὶ διετέλεσε βρεβόδας τῆς Μυκόνου, ἦλθεν δὲ εἰς πρῶτον γάμον μετὰ τὴν θυγατέρα τοῦ Ζανῆ Σκορδίλη καὶ εἰς δεῦτερον μετὰ τὴν Εἰρήνην Καλογερεῖ καταγομένην ἐκ τῆς ἐπιφανοῦς Ἐνετικῆς οἰκογενείας τῶν Δουκῶν Γκίζη. Ἡ δὲ Μαρία Μαυρογένῃ ἐνυμφεύθη τὸν Γεώργιον Κονδύλη. Αὕτη ἦτο ὠρισιότατη. Παραθέτομεν δημῶδες ᾄσμα τῆς Μυτιλήνης δι' αὐτὴν, ὅπερ ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον εἰς τὴν «Ἀρμονίαν» τῆς Σμύρνης, ἀνεδημοσιεύθη δὲ ὑπὸ τοῦ Blancard.

Ποιὰ ν' αὐτὴ ποὺ πάγει κέρα
ἢ περίφανη κοπέλλα τζ' ὁμορφὴ σὰν περισσότερα
μὲ κοντὸ κατηφεθένιο τζὲ ζωνάρι λαχουρένιο
ποὺ φορεῖ μαργαριτὰρι στὸ λαιμὸ τζὴ στὸ τζηφόλι
μὲ βραχιόλια διαμαντένια
τζ' ἄλυσσο μαλαματένια
θυγατέρα Βοιβόδα Πέτρου Μπέη Μαυρογένους
Τζὴ τὸ καύχημα τῆς Πάρου τῆς Μυκόνου τζὴ τοῦ γένους
ἢ μονάκριβη Μαρία τοῦ Τζωρητζ' Γεώργ' ἢ συμβία
ποῦρθε εἰς τὴ Μυτιλήνη καλεσμένη τ' ἀδερφοῦ τῆς
τοῦ Νικόλα Μαυρογένῃ μπέη μας τζ' ἀγαπητοῦ τῆς
τζὴ μεγάλου Δραγουμάνου τῆς ἀρμάδας τοῦ Σουλτάνου
π' ὁ καπετάν Πασσᾶς τὸν ἔχει μυστικὸν του Σεκρετάρη
χατηρλίδικὸν του φίλον τζὴ στὰ τζέρια του Σερδάρη.

Ὁ Ὄσποδάρος Νικόλαος ἐγεννήθη ὡς εἶπομεν ἐν Πάρῳ τοῦ καὶ ἐσπούδασεν τῶν ἐξαιρετικῶς ἐπιμελημένης ἀνατροφῆς. Πάραληφθεις νεαρὸτατος ἀκόμη ἀπὸ τὸν πάλσιχυρον στόλαρχον Καπούδαν Πάσσαν γαζή Χασάν Πασσαν τὸν Τζεζαερλήν τὸν καινῶς λεγόμενον Μουστάκαν διωρίσθη ἀρχικῶς μὲν γραμματιὺς του, κατόπιν δὲ διερμήνευς τοῦ στόλου μετὰ ὑψηλὴν δικαιοδοσίαν εἰς τὸν Ταρσανάν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ Νικόλαος Μαυρογένῃς ἠδικήθη ἀπὸ τοὺς πλείστους τῶν ἱστο-

ρικῶν μας. Ἡ ἠγνόησαν αὐτὸν τελείως ἢ τὸν ἀπεκάλεσαν φιλότουρκον καὶ συνεχῶς προδίδοντα τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον. Πόσον πολὺ ἀπέχουν τῆς ἀληθείας πάντα ταῦτα! Ὁ Μαυρογένης οὐ μόνον ὑπῆρξεν προστάτης παντὸς καταδυναστευομένου Ἑλλήνου ὡς ἐκ τῶν ἰσχυρῶν μέσων ἀτινα παρὰ τῇ Πύλει διέθετε, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν ἀποστολὴν τοῦ Τούρκου ναυάρχου πρὸς εἰρήνευσιν τῆς Πελοποννήσου ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν Τουρκαλβανῶν καὶ λοιπῶν βαρβάρων ὁ Νικολάκης ἐφέντης διεδραμάτισεν σπουδαῖον ρόλον, διότι συνετέλεσε εἰς τὴν ἐξόψωσιν τοῦ πολεμικοῦ στοιχείου ἐν Πελοποννήσῳ διὰ τοῦ ὁποῦ κυρίως οἱ ἐπιδρομῆς κατεβλήθησαν (προβλ. καὶ ἄρθρον περὶ Μαυρογένη ἐν Μ. Ἑλλ., Ἐγκυκλοπαιδεία σελ. 785 τομ. 16ος).

Ἐκτὸς τούτου διὰ μαρτυρικοῦ ὄντως θανάτου ἐτελεύτησεν ἐν ἔτει 1790 μετὰ τὸν ἀτυχῆ πόλεμον τῆς Τουρκίας ἐναντίον τῆς Αὐστρίας καὶ Ρωσίας, καίτοι ὡς ὑποστηρίζεται ἡ διαταγὴ τῆς ἀποκεφαλίσσεως τοῦ ὡς ὑπευθύνου τῆς ἥττης δὲν προήρχετο ἐκ τοῦ ἰδίου τοῦ Σουλτάνου, ἀλλ' ἐκ τοῦ μισοβντος τὸν Ν. Μαυρογένην Μεγάλου Βεζύρη ἐνεργήσαντος ἀνευ τῆς Σουλτανικῆς συγκαταθέσεως. Εἰς τὸ παρὸν ἱστορικὸν σημεῖωμα πρόκειται νὰ διεξέλθωμεν ἐπ' ὀλίγον τὰ τῆς ζωῆς τοῦ Ν. Μαυρογένη ἐν Βουκουρεστίῳ ὡς ἡγεμόνος τῆς Μολδοβλαχίας.

Οἱ κάτοικοι τῆς Βλαχίας ἔζησαν ἐπὶ μακρὸν χρονικὸν διάστημα διοικούμενοι ὑπὸ Βογιάρων Σλαυικῆς καταγωγῆς, οἵτινες τοὺς εἶχον ὑποτάξῃ ἐνεστερνῆθησαν δὲ τὰ ἔθιμα καὶ τὰς ἐν γένει δοξασίας τούτων. Ὁ φεουδαρχισμὸς αὐτὸς ὁ ὁποῖος σὺν τῷ χρόνῳ κατέστη ἀφόρητος, διήρκεσε μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ὁ Ν. Μαυροκορδάτος μέγας δραγουμάνος τῆς Πύλης, ἔπεισε τὸ Δ βάνιον ν' ἀφήσῃ τὴν διοίκησιν τῶν παραδουναβίων αὐτῶν ἐπαρχιῶν εἰς τὰς δεξιὰς χεῖρας τῶν Φαναριωτῶν Ὁ Ν. Μαυροκορδάτος ὠνομάσθη πρῶτος ἡγεμὼν Φαναριώτης τῆς Βλαχίας κατὰ τῷ 1716 ἐνῶ κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος ὁ Μιχαὴλ Ρακοβίτσα ἐγκαθίστατο ἐν Ἰασιῳ ὡς ἡγεμὼν τῆς Μολδαβίας.

Ἡ τάξις τῶν εὐγενῶν ἐν Βλαχίᾳ διηρεῖτο εἰς τρεῖς κατηγορίας, ἡ πρώτη κατηγορία περιελάμβανε δέκα ἀξιωματούχους. Κατὰ τὸ 1761 προσετέθη καὶ ἡ τοῦ vel—vojnik καὶ ἐγένοντο ἕνδεκα, ἐν τούτοις ὅμως εἶναι γνωστὴ ὡς τάξις τῶν δώδεκα. Ἡ δευτέρα κατηγορία περιελάμβανε ἕνδεκα βογιάρους, οἵτινες δὲν ἐκάθητο ἐνώπιον τοῦ πρίγκηπος καὶ ἔφερον τὴν προσωυμίαν τοῦ «πιστοῦ». Ἡ τρίτη τέλος κατηγορία ἀπετελεῖτο ἐξ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἔφερον ἀπλῶς τὸν τίτλον τοῦ βογιάρου. Ἀξιωματὸν εἶναι εἶναι ὅτι ἅπαντα τὰ ἀξιώματα κατήχοντο ὑπὸ Χριστιανῶν ἐξαιρέσει τεσσάρων τὰ ὁποῖα κατελαμβάνον Μουσουλμάνοι, δηλ. τοῦ Διβάν ἐφέντη, τοῦ Βεκελί ἀγᾶ (ἀνωτάτου δικαστικοῦ ἀξιωματούχου) τοῦ Μεχτέρ Μπασκῆ (ἀρχιμουσικοῦ τοῦ ἡγεμόνος) καὶ τοῦ Μπαϊρακτάρ (σημαιοφόρου).

Ἡ πολυτέλεια καὶ ἡ χλιδᾶ ἐν τῇ ὁποίᾳ ἔζων οἱ βογιάροι ἐν τῇ Μολδοβλαχίᾳ ἦτο παροιμιώδης. Ὁ R. Walsh ὅστις ἐπεσκέφθη τὸ Βουκουρέστι περὶ τὰ 1828 γράφει («Voyage en Turguie et a Constantinople trad. de H. Vilman et E. Rives, Turin 1829, τόμοι 2, σελ. 28) ὅτι τὸ πρῶτον θέαμα ποὺ τὸν κατέπληξε μόλις ἔφθασε εἰς τὸ Βουκουρέστι ἦτο «ὁ μέγας ἀριθμὸς τῶν θαυμασιῶν ἀμαξῶν αἵτινες διέσχίζον τὰς ὁδοὺς καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις...» «Αὕτη ἡ πολυτέλεια μοῦ ἐφάνει κατὰ τὸ ἐντελὸς γένν. Οἱ βογιάροι θεωροῦν τὸν ἑαυτῶν τῶν πολὺ ὑπερήφανον ὅταν δια-

τηροῦν πολυτελεῖς ἀμαξεῖς καὶ δι' αὐτὸ ἐξοθεύουν μεγάλα ποσὰ διὰ τὴν συντήρησίν των. Ὁ Βογιάρος ἐντὸς τῆς ἀμαξῆς του εἶναι κεκαλυμμένος μὲ μιαν πολυτελεστάτην γούναν καὶ φέρει εἰς τὴν κεφαλὴν του ὕψηλόν καλπάκι περιέργου σχήματος τὸ ὁποῖον εἶναι κατασκευασμένον ἀπὸ πράσινον καὶ ἐρυθρὸν βελούδον».

Ἡ Πύλη ἐθεώρει τὴν Βλαχίαν ὡς χώραν ὑποτελεῖ μὲν, ἀλλὰ διοικουμένην ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτῆς νόμων καὶ ἐθίμων. Ἄλλωστε εἰς τὰ αὐτοκρατορικὰ φερμάνια ἡ Βλαχία ἐχαρακτηρίζετο κατ' ἐφημισμὸν ὡς λέγει καὶ ὁ Μπλανκάρ ὡς αὐτοκρατορικὸν καταστῆμα (Mélrouzouli calimé vé waktonouli Kidemé).

Μέχρι τοῦ 1665 ἡ Βλαχία ἐπλήρωνεν 60 000 πιάστρα ὡς φόρον ἐτήσιον, ὅστις ὅμως ἠῤῥξήθη μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Μέχρι αὐτῆς ταύτης τῆς ἀνεξαρτησίας οἱ κάτοικοι τῆς Βλαχίας ἔδιδον εἰς τὸ σουλτανικὸν ταμεῖον 230.000 πιάστρα καὶ ἀνάλογα μικρότερα ποσὰ εἰς διαφόρους ἄλλους ἀξιωματούχους τῆς τουρκικῆς οὐλῆς (π. χ. εἰς αὐτὸν τὸν κιζλάραγαν 2 000 πιάστρα ἐτησίως). Τὰ ἦθη τῶν κατοίκων τῆς Βλαχίας ἦσαν παρεμφερῆ πρὸς τὰ Τουρκικά. Αἱ κατοικίαι ἦσαν τουρκικοῦ ρυθμοῦ. Αἱ γυναῖκες ἔζων κλεισμέναις εἰς τοὺς γυναικωνίτας τῶν ὀπῶν καὶ εἰς τὴν Τουρκίαν. Ἐπιπλέον εἰπεῖν ὑπῆρχε πλήρης ἀντιγραφή τοῦ τουρκικοῦ συστήματος ὡς πρὸς ὄλα. Αὕτη ἐν ὀλίγαις γραμμαῖς ἦτο ἡ χώρα εἰς τὴν ὁποίαν ἐκλήθη νὰ ἡγεμονεύσῃ ὁ Νικόλαος Μαυρογένης.

Ὁ T. Hope (1) ὀλίγον μυθιστοριματικῶς σκιαγραφῆ τὸν ἡγεμόνα Μαυρογένη. Χαρακτηρίζει αὐτὸν ὡς ἐν κράμμα γλυκύτητος καὶ ἀγριότητος. Εἶχε κατὰμαυρα γένια καὶ μουστάκια, ὅταν ὠμίλει ἐφαίνοντο δύο σειραὶ ἀπὸ λευκάτατα δόντια, εἶχεν μακροὺς ὄνυχας, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ὠραιότατοι καὶ τοὺς περιποιεῖτο μὲ ἰδιαιτέραν φιλαρέσκειαν. Ὁ Μπλανκάρ χαρακτηρίζει ἀφ' ἑτέρου τὸν ἡγεμόνα ὡς τὴν προσωποποίησιν τοῦ θάρρους, τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς διπλωματικῆς δεξιότητος. (Τομ. I., Σελ. 57).

Τὴν Κυριακὴν 17 Μαΐου 1786 ἔκαμεν τὴν θριαμβευτικὴν τοῦ εἰσόδου εἰς τὸ Βουκουρέστι. Εἰσῆλθεν ἀπὸ τὴν Πύλιν τοῦ Σερβάν—Βόδα καὶ διηυθύνθη εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγ. Σαυριδῶνος διὰ τὴν θεολογίαν. Εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ τῆς Ρουμανίας ὁ Urechia δίδει λεπτομερῆ περιγραφὴν τῆς μεγαλειώδους πομπῆς τὴν ὁποίαν ἀπετέλουν χιλιάδες στρατιωτῶν, ἀξιωματούχων κλπ. Ὁ Μπλανκάρ μᾶς δίδει σαφῆ περιγραφὴν τῆς ἐνθρονήσεως τοῦ Μαυρογένη, φρονεῖ δὲ ὅτι ἐπ' εὐκαιρίᾳ αὐτοῦ τοῦ γεγονότος ὁ καθηγητὴς Θεόδωρος τῆς ἑλληνικῆς πριγκηπικῆς σχολῆς τοῦ Ἁγίου Σάββα συνέθεσε καὶ ἀπήγγειλε τὴν ἐξῆς ὠδὴν.

Ἐγρεο Μαυρογένη Πέτρε μάκαρ ὀλβιόδαιμων
Ὁφρα Ἰθῆς Δακίης σὸν τέκος ἡγεμόνα
Πάρος νήσων Διῶ σὸ τέρπεο πάτρα ἐοῦσα
Νικόλεω λαμπροῦ κράντορος οὐγγροβλάχων
Ξεῖνοι τ' ἀρχοντες, τ' ἀτόχθονες ἠδ' ἰδιῶται
Χαίρετε ὡς τοῖον κτώμενοι ἡγεμόνα
(πρ. βλ. καὶ ἐν «συνοπτικῇ περιλήψει» Μ. Περισσῆ σελ. 88)

(1) Anastase ou memoires d' un grec (Γαλλ. μετάφρ. Buisson Paris 1844, σελίς 362).

Ο Χρηστάκης γράφει τὰ ἔξης διὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἡγεμονίας τοῦ Μαυρογένη «Κατὰ τὸ 1786 ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἐκθρόνισιν ὑπὸ τοῦ λαοῦ τοῦ πρίγκηπος Σούτσου ἠκούσαμεν νὰ γίνεται λόγος δι' ἕνα πρίγκηπα, ὅστις εἶχε ὑπηρετήσει ὡς διερμηνεὺς τοῦ στόλου καὶ ὁ ὁποῖος ὀνομάζετο Μαυρογένης. Τὸν ἐθεώρουν ἐνεργητικὸν καὶ δρασιφροῖον μεγάλης δὲ ἀνδρείας, καὶ ἐνῶ ἠτοιμάσαμεν μίαν μεγαλειώδη ὑποδοχὴν, μὲ χαρὰν ἀναμέναμεν τὴν ἀφίξιν ἐκείνου διὰ τὸν ὁποῖον τόσο ἔπαινοι ἠκούοντο.»

Ὁ Δ. Φωτεινὸς εἰς τὴν «Ἱστορίαν τοῦ τῆς Δακίας» λέγει ὅτι ὁ Ν. Μαυρογένης εἶχε λίαν περιέργον χαρακτήρα, φθόνων δὲ εἰς τὴν Βλαχίαν ἐδείχθη ἐξαιρετικὰ αὐστηρὸς. Ὑπῆρξεν ἀληθῆς τύραννος διὰ τοὺς ἄρχοντας καὶ εὐγενεῖς. Διὰ τὴν γελοιοποίησιν τοῦς εὐγενεῖς δὲν ἐδίωξε νὰ δώσῃ τίτλον καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἴππον του. Ἀπὸ πολλοὺς ἐθεωρεῖτο ὡς ἀνισόρροπος λόγῳ τῆς τοιαύτης στάσεώς του. Ἐάν ὅμως ἐξετάσωμεν προσεκτικώτερον θὰ διαπιστώσωμεν ὅτι ὑπῆρξεν δίκαιος διὰ τὸν λαὸν τὸν ὁποῖον ἐκυβέρνησε καὶ ἀνεκτίμητος προστάτης τῆς χώρας, ἢ μάλλον ὑπῆρξεν ὁ ἀληθῆς σωτὴρ τῆς Βλαχίας ἐμποδίσας τὰς Τουρκικὰς ὁρδὰς νὰ δηώσουν ἀτυχῆ χώραν καὶ νὰ ὑποδουλώσουν τοὺς κατοίκους. Ἀξιολογούμενα ὅμως εἶναι ὅσα περὶ τῆς ζωῆς τοῦ Μαυρογένη ἐν Βουκουρεστίῳ γράφει ἡ θρυλικὴ Λαίδη Κράβεν, ἧτις μερικὰς ἐβζομάδας μετὰ τὴν ἐκθρόνισιν τοῦ ἐπεσκεπθῆ. Ἡ Λαίδη Ἐλισάβετ Κράβεν εἶχε λίαν περιπετειώδη βίον.

Ἐγεννήθη περὶ τὸ 1750 ἐν Σπρίνκ—Γκάρντεν. Θυγάτηρ τοῦ κόμητος Berkeley Ὑπανδρεύθη εἰς τὰ 1767 τὸν Λόρδον Κράβεν μετὰ τὸν ὁποῖον ἀπέκτησεν ἑπτὰ τέκνα ἐγκαταλειφθεῖσα δὲ ἀπὸ τὸν σύζυγόν τῆς ἐζήτησε διαζύγιον καὶ ἤρρισε τὰ ταξείδια. Συνεδέθη μετὰ τὸν ἀνεψιὸν τοῦ Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου Μαγκρόβον τοῦ Brandebourg — Auspach Bayreuth, ὅστις τὴν ἐνυμφεύθη περὶ τὸ 1791 μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πρώτου συζύγου τῆς.

Ἀπεσύρθη μετ' αὐτῆς ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ μετὰ τὸν κατὰ τῷ 1706 ἐπισυμβάντα θάνατον τοῦ Μαγκρόβου ἡ λαίδη ἐπανήρρισε τὰ ταξείδια καὶ ἀπέθανεν ἐν Νεαπόλει τὸ 1828. Εἰς βιβλίον τῆς ἐκδοθὲν εἰς Λονδίνον τὸ 1789 («A Journey through the Crimea to Constantinople in a series of letters from the Right Hon. El. Lady Craven to his serene Highness the Margrave of Brandenburg») ὑπάρχει σειρά ἐπιστολῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν ἐπίσκεψιν τῆς περιέργου ταύτης γυναικὸς εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ πρίγκηπος Μαυρογένη. Θ' ἀκολουθήσωμεν λοιπὸν τὴν Λαίδη Κράβεν εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ ἡγεμόνος καὶ θὰ ἴδωμεν ἐν λεπτομερείᾳ τὴν ζωὴν του καὶ τῆς συζύγου τοῦ ἡγεμόνος Δόμνας Μαριόρας.

Ὁ πρίγκηψ, γράφει ἡ Λαίδη Κράβεν, φορῶν τουρκικὴν ἐνδυμασίαν περιστοιχίζετο ἀπὸ ὄλους τοὺς ἀξιωματικούς καὶ φρουρούς του. Ἐπάνω ἀπὸ τὴν κεφαλὴν του ἐπὶ τοῦ τοίχου, ἐκρέμοντο τὸ μέγα κρᾶνος, τὸ λοφεῖον, τὸ θαυμάσιον ἔιφος καὶ τὰ λοιπὰ ὄπλα, τὰ ὁποῖα εἶχον ἴδῃ νὰ κρατοῦν ἐπισήμως πρὸ αὐτοῦ εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἡ Πριγκήπισσα ἦτο καθισμένη κατὰ τὴν τουρκικὴν συνήθειαν, μετὰς τρεῖς ἐκ τῶν θυγατέρων τῆς γύρω τῆς ἡλικίας περίπου ἑννέα, δέκα καὶ ἑνδεκά ἐτῶν. Εἶναι πολὺ ὠραία καὶ ἡλικίας τριάκοντα περίπου ἐτῶν. ὁμοιάζει πολὺ μετὰ τὴν δούκισσαν τοῦ Γκόρντον. (Ἡ Ἰωάννα Γόρδων

—1749—1812— ἡ περίφημος καὶ ὠραιότατη εὐνοουμένη τοῦ Πίττ ἐνυμφεύθη τὸν Ἀλέξανδρον τέταρτον Δούκα τοῦ Γόρδων ἕνα ἀπὸ τοὺς πλουσιωτέρους εὐγενεῖς τῆς Ἀγγλίας. Ὑπῆρξε θυμαστικὴ ὠραιότητος ὅπως τοῦτο ἄλλωστε καταφαίνεται καὶ ἐκ τοῦ ἐξόχου πορτραίτου τῆς ἀπὸ τὸν Reynolds (1775). Ἡ οἰκία τῆς ἐν Pall — Mall ὑπῆρξε κατὰ τὴν δεκατετραεὴ διακυβέρνησιν τῆς χώρας ὑπὸ τοῦ Πίττ (1787 — 1801) τὸ κέντρον τῆς ἀγγλικῆς ἀριστοκρατίας).

Ἡ διαφορά τοῦ παρουσιάζει μετὰ τὴν δούκισσαν τοῦ Γόρδων εἶναι ὅτι τὸ πρόσωπον τῆς Δόμνας Μαριόρας Μαυρογένη ἐκφράζει περισσοτέραν γλυκύτητα ὅτι τὸ δέρμα τῆς εἶναι λευκότερον καὶ ὅτι ἔχει τὴν κόμην ξανθὴν. Πρέπει νὰ προσθέσω ὅτι εἶναι κάπως εὐσωμος καὶ ὅτι εὐρίσκετο εἰς τὸν ἕκτον μῆνα τῆς ὄγδοῆς ἐγκυμοσύνης. Μετὰ ἐπὶ τὸ χέρι καὶ μοῦ ὑπέδειξε νὰ κοθῆσω πλησίον τῆς. Ὁ πρίγκηψ διὰ νὰ μοῦ δώσῃ δείγμα ἐξαιρετικοῦ σεβασμοῦ του, ἐπέτρεψε εἰς τὸν Μ. Β. νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ χαρέμι καὶ ἔδωκε θέσιν πλησίον του. Ὑπῆρχον εἴκοσι περίπου γυναῖκες ἐντὸς τῆς αἰθούσης, ἐκ τῶν ὁποίων μία ἐφόρει ὑψηλὸν πῖλον ἐκ ζιμπελίνας, στερεωμένον πίσω ἀπὸ τὴν κόμμωσιν τῆς, ἡ ὁποία ἐστηρίζετο ἐπὶ μίᾳ λωρίδος. Τὸ σύνολον δὲν ἦτο οὔτε ἀσχημον, οὔτε ἀκαλαισθητόν. Ἡ πριγκήπισσα μοῦ εἶπεν ὅτι ἦτο κυρία τῆς Βλαχίας καὶ ὅτι αὐτὸς ὁ πῖλος ἦτο κάλυμμα τοῦ τόπου τῆς Ἀφοῦ ἡ πριγκήπισσα μοῦ ἔκαμε τὰς ἐρωτήσεις οἷανες εἶναι συνήθειαι εἰς τὰς γυναῖκας τῆς Ἀνατολῆς, μετὰ ἠρώτησε ἂν ἤμην ἐνδεδυμένη μετὰ τὴν γαλλικὴν μόδον καὶ μοῦ προσέθεσε ὅτι θὰ θεωροῦσε τὸν ἑαυτὸν τῆς εὐτυχῆ ἐάν ἠδύνατο νὰ με κρατήσῃ εἰς τὴν Βλαχίαν ἐν ἔτος. Ὁ πρίγκηψ ἐφαίνετο νὰ τὸ ἐπιθυμῆ ὅσον καὶ ἡ σύζυγός του. Τοὺς ἐβεβαίωσα ὅμως ὅτι δὲν ἐσκόπευα νὰ μείνω περισσότερον ἀπὸ εἴκοσι τέσσαρας ὥρας εἰς τὸ Βουκουρέστι

Τότε μετὰ ἐκάλεσαν νὰ γευματίσω μετὰ τῶν. Φυσικὰ ἐδέχθην. Τὸ γεῦμα παρετέθη μάλλον κατὰ τὸν εὐρωπαϊκὸν τρόπον, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν ἐπερίμενα. Μεγάλον τραπέζι καὶ ὠραία καθίσματα δὲν ἤλπιζα νὰ ἴδω. Ὁ πρίγκηψ ἐκάθητο εἰς τὴν κορυφὴν τῆς τραπέζης ἔχων δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὴν σύζυγόν του καὶ ἐμέ. Ὁ Μ. Β. ποῦ ἦτο ἐπίσης κεκλημένος ἐκάθησεν ἀριστερὰ μου. Πολλὰ κυρία ἐπίσης ἦσαν εἰς τὸ γεῦμα μετὰς μου. Ἡ πριγκήπισσα εἶχε ἑννέα γυναῖκες διὰ νὰ τὴν ὑπηρετοῦν. Εἶδα πολλὰ ἀργυρὰ ἐπιτραπέζια σκευὴ τὰ ὁποῖα μοῦ ἐφάνησαν ἀγγλικῆς κατασκευῆς. Εἶδα ἐπίσης τέσσαρα κηροπήγια, ἐξ ἀλαβάστρου διάκεκοσμημένα μετὰ ἄνθη σχηματισμένα ἀπὸ σαπφείρους καὶ ἄλλους πολυτίμους λίθους, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἐξαιρετικῶς ὠραία. Ἐπαιζαν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ γεύματος τουρκικὴν μουσικὴν εὐτυχῶς ὅμως, ἐν τῷ μεταξύ διεκόπτετο ἀπὸ βοημικὰ ἄσματα γλυκύτατα καὶ ρυθμικώτατα. Ὁ πρίγκηψ ἀντελήφθη τὴν εὐχάριστον αὐτὴν ἐντύπωσιν καὶ διέταξε νὰ παίζουσι συχνότερα τὰ βοημικὰ παρά τὰ τουρκικὰ. Φαίνεται ὅτι οἱ βοημοὶ ἔχουν γεννηθῆ σκλάβοι καὶ ὅτι ἀνήκουσι ἐκάστοτε εἰς τὸν κυβερνῶντα πρίγκηπα τῆς Βλαχίας. Μοῦ εἶπαν ὅτι ἔμενον ἀκόμη πέντε χιλιάδες εἰς τὴν χώραν, ἀπὸ εἴκοσι πέντε χιλιάδας βοημούς, ποῦ ἦσαν ἄλλοτε. Ἀφοῦ τελείωσε τὸ γεῦμα μετέβημεν εἰς τὴν μεγάλην αἰθούσαν, ἐκεῖ ὅπου μετὰ εἶχον δεχθῆ τὴν πρώτην φοράν. Ὁ πρίγκηψ, ὁ Μ. Β. ἐκάθησαν εἰς τὴν μίαν πλευρὰν τῆς αἰθούσης, ἡ πριγκήπισσα δὲ καὶ ἡμεῖς αἱ ἄλλαι κυρία ἀπὸ τὴν ἄλλην πλευρὰν. Ἡ πριγκήπισσα εἶμαι βεβαία, ὅτι ἐνόμισε, πῶς δὲν λέγω τὴν ἀλήθειαν δταν τῆς ἀνέφερα ὅτι αἱ γυναῖκες

εις την πατρίδα μου ἐμάνθονον νὰ γράφουν καὶ νὰ χορεύουν. Τῆς ἀνεφέρα καὶ ἄλλας λεπτομερείας αἱ ὁποῖαι ἐπίσης δὲν τῆς ἐφάνησαν ἀληθεῖς.

Ὁ σύζυγός τῆς ἐκάπνιζε πῖπαν καὶ ἤμην πολὺ στενοχωρημένη πού ἡ εὐγένεια πρὸς μίαν φιλοξενουμένην τὴν ἠνάγκοζε νὰ μὴ κάμῃ το ἴδιον. Ὁ πρίγκηψ μὲ ἠρώτησε ἂν ἐγνώριζα τὸν αὐτοκράτορα καὶ τὸν πρίγκηπα τοῦ Κώνιτις καὶ ὅταν τοῦ ἀπήντησα κατοφατικὰ μὲ ἠρώτησε ἂν ἐσκόπευα νὰ τοὺς ἐπανίδω.

«Ἐ λοιπόν, προσέθεσε, εἰπέτε εἰς τὸν πρίγκηπα, ὅτι τοῦ εἶμαι δὺλως ἀφωσιωμένος· καὶ εἰς τὸν αὐτοκράτορα ὅτι τώρα πού εἴμεθα γείτονες ἐλπίζω νὰ ζήσωμεν ὡς φίλοι».

Ἐκ τῆς λεπτομεροῦς τούτης περιγραφῆς τοῦ γεύματος ἐλάβομεν κατὰ τὸ μάλλον ἢ ἦττον σοφὴν ἰδέαν τῆς ἰδιαιτέρας ζωῆς τοῦ πρίγκηπος Μαυρογένη. Ὁ ἐξοχος βιογράφος του, Θεόδωρος Μπλανκάρ ἐν σελίδι 241 (1ος τόμος αἱ «Μαυρογέναι» ἔκδοσις 1909) γράφει ὅτι ὑπῆρχε ταύτη ἐθιμοτυπία ἐνθυμιζουσα ἐν πολλοῖς ἐκείνην τῆς αὐλῆς τοῦ Λουδοβίκου τοῦ XIV τῆς Γαλλίας. «Ἦτο κανὼν ὁ ἡγεμῶν νὰ μὴ ζητᾷ τίποτα κατὰ τὴν ὥραν τοῦ φαγητοῦ. Ὅλα ἦσαν προετοιμασμένα καὶ αὐτὸς ὁ ἄρτος ἦτο τεμαχισμένος εἰς πολὺ μικρὰ μέρη... Ὁ οἶνος εὕρισκετο εἰς κρυσταλλίνας φιάλας, ἐνῶ δὲ αὐτὸς ἐγευματίζε, τεσσαράκοντα μουσικοὶ ἀθιγγανοὶ ἀπὸ τὴν παραπλεύρως αἰθουσαν ἔπαιζον βιολὶ καὶ ἐτραγούδουν ἐθνικὰ ἢ ἑλληνικὰ ἄσματα.»

Ὁ Μπλανκάρ προσθέτει ἀκόμη (σελ. 242) ὅτι ὁ καφεὲς ἐδίδοτο περὶ τὴν 1ην μ. μ. μετὰ τὸ γεῦμα εἰς τὸ ὁποῖον εἶχον παρακαθῆσθαι ἡ Δομνα, ἡ Δομνίτσες καὶ ὁ Μπέηζαδές. Τὰ φλυτζάνια ἦσαν ἀδαμαντοπικιλτὰ καὶ μετὰ ἀπὸ τὸν καφέ ἤκούετο ὁ ἦχος ἐνός κώδωνος ἀπὸ τὸν πύργον τοῦ ἀνακτόρου τοῦ ἡγεμόνος Ἐφοδεδίδετο τὸ σημεῖον αὐτὸ ἔπρεπε κόθῃ θόρυβος εἰς τὴν πόλιν νὰ παύσῃ, διότι ὁ ἡγεμῶν ἠσύχαζε. Εἰς τὰς τέσσαρες νέος ἦχος τοῦ κώδωνος ἀνήγγελε ὅτι ὁ ἡγεμῶν εἶχεν ξυπνήσει καὶ καθεὶς ἠδύνατο νὰ ἐπανορχίσῃ τὴν ἐργασίαν του». Ὁ Ν. Δ. Ποπέσκου (Calendarul reuntru toti Romanis, Buchurest 1890) κρίνων τὸν ἡγεμόνα Μαυρογένην πλέκει τὸ ἐγκώμιόν του καὶ τονίζει τὸ γεγονός ὅτι αὐτὸς ἐπανεφέρει τὸ παλαιὸν σύστημα ἀπονομῆς δικαιοσύνης ἀπὸ εὐθείας διὰ τοῦ Ὄσποδάρου καὶ τῶν Πατρικίων του καὶ οὕτω ἀπῆλλαξε τὸν λαόν του ἀπὸ τὸ ἄγος τῆς χρηματικῆς ἐκμεταλλεύσεως ἀπὸ μέρους τῶν διαφόρων βογιάρων. Εἶναι περίεργον ἐξ ἄλλου τὸ γεγονός τῆς ἀναθέσεως τῆς ἀρχιστρατηγίας τῶν Ὄθωμανικῶν στρατευμάτων εἰς τὸν πρίγκηπα Μαυρογένην. Οἱ λεξικογράφοι Βουτυράς, Βρεττός καὶ Βασιάδης λέγουσιν ὅτι «ὁ Ν. Μαυρογένης ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος καὶ τελευταῖος τῶν Ἑλλήνων τὸν ὁποῖον ἔκαμε ἡ Πύλη Ἀρχιστράτηγον (Σερδαρεκρέμ).

Ὁ de Salaberry τονίζει ὅτι ὁ Μαυρογένης ἠξιώθη τῆς ἐξαιρετικῆς τιμῆς δι' ἓνα χριστιανὸν νὰ διοικήσῃ τὴν Ὄθωμανικὴν στρατιάν. Ἀξιόμνημόνευτα ὁμοίως καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ ἐπιφανοῦς ἱστορικοῦ I. Γ. Πιτσιπιούβη (L' Orient et les reformes de l' Empire byjantin, Paris 1888, σελίς 79) γραφόμενα :

«Ὁ πρίγκηψ Ν. Μαυρογένης ὀνομασθεὶς κατὰ τὸ 1788 δι' ἐνός Χατι - σερίφ τοῦ Σουλτάνου Ἀβδούλ Χαμίτ ἀρχιστράτηγος κατὰ τοὺς πολέμους οὗς ἡ Πύλη διεξείχε κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μὲ τοὺς Αὐστριακοὺς καὶ Ρώσους διώκει αὐτὸς ὁ ἴδιος τὰ στρατεύματα ἐνῶ ὁ Μέγας

βεζύρης Γιουσούφ ἐνήργει κατόπιν τῶν ὀδηγιῶν, ἂν μὴ τῶν διαταγῶν τοῦ ἑλλήνος τούτου πρίγκηπος. Τὸ πλέον περίεργον εἶναι ὅτι ὁ διαρισμὸς αὐτὸς ἐγένετο μετὰ ἀπὸ μίαν αὐτόγραφον ἐπιστολὴν τοῦ Σουλτάνου διὰ τῆς ὁποίας οὗτος τὸν προσεκάλει ν' ἀσπασθῇ ἐν Ἰσλαμισμόν.

Ὁ Μαυρογένης ἠρνήθη κατηγορηματικῶς. Ἐτερος συγγραφεὺς δὲ Γούδας (βίαι παράλληλοι τόμος 2ος σελ. 113) μάς λέγει ὅτι «ὁ Μαυρογένης ἀπῆλαυε μίαν ἐμπιστοσύνην ἀνευ ὀρίων, εἶχε δὲ λάβει τοιαύτην ἐξουσίαν ἀπὸ τὸν Σουλτάνον ὥστε ἦτο σχεδὸν μέγας βεζύρης, ἢ τὸ alter ego τοῦ Σουλτάνου, εἶχε δὲ διατάξῃ ὄλους τοὺς τούρκους ἀρχηγούς νὰ μὴ διαπράττουν οὐδεμίαν ἀδικίαν ἢ βιαιότητα εἰς τὴν χώραν. Ἄλλὰ Τοῦρκοι καὶ πειθαρχία, Τοῦρκοι καὶ τάξις ἦσαν πάγματα πολὺ ἀγνωστα δι' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν». Κατὰ τὰς ματυρίας τοῦ Κούμα φαίνεται ὅτι διώκει ἄνω τῶν 70 000 στρατιωτῶν (Ἱστορ. Ἀνθρῶπ. πράξεων τόμος 10 σελ. 390) ἂν καὶ ὁ Δ. Φωτεινὸς («Ἱστορία τῆς Δακίας» Βιέννη 1818 τόμος 11 σελ. 300) τὰς ἀναββάξει εἰς 100 χιλ. Ὁ Κούμας προσθέτει ἀκόμη ὅτι «οἱ Τοῦρκοι στρατηγοὶ ἔμενον ὄρθιοι ἐνῶ ὁ Μαυρογένης ἐκάθητο».

Ἰδιάζουσιν ὄλους σημασίαν ἔχουν καὶ τὰ διάφορα ἐγκώμια ἢ ὠδαί, αἵτινες ἑλληνιστὶ ἐποιοῦντο καὶ ἀφιεροῦντο εἰς τὸν Ὄσποδάρον Μαυρογένην. Ὁ αὐτὸς Μπλανκάρ ἀναφέρει λεπτομερῶς ταύτας ἀπὸ σελίδα 713-744 τοῦ 1ου τόμου του. Ἰδιαιτέως δὺως θὰ μνημονεύσωμεν τινὰς ἐνταῦθα. Οὕτω τὸ ἐγκώμιον τοῦ «κυρίου Γεωργίου υἱοῦ τοῦ εὐγενεστάτου ἀρχοντος πρῶην μεγάλου βορνίκου Σλατινιάνου διὰ στίχων ἠρωελεγείων, ἀρχεται οὕτω.

Φότλης ἡμετέρης μέγα θνειαρ ἰδ' ἦχος ἀπάντων
Οὐδὰς οἰκούντων εὐτόχεον Δακίης
Κοίρανε Μαυρογένη δηφριων χαρμ' εὐσεβέδωντων
Φώσφορος ἀτρεκέως ἔκθορας ἠέλιος
Λαμπετῶν ἀκείσι τῆς κραδῆς μεγαθύμου
δειγμασι φραγμοσύνης ἔργμασι τ' ἰδμοσύνης κλπ.

Ἐνδιχφέρον εἶναι καὶ τὸ προσφώνημα τοῦ εὐγενεστάτου ἀρχοντος πρῶην μεγάλου Κομίσου κυρίου Ἀλεξ. Κάλφογλου.

Εἰς τὸ πέλαγος τοῦ κόσμου πλέωντας ὁ λογισμὸς μου
κινδυνεύει νὰ πνιγῇ.
Πῶς στὸν τρέχοντα αἰῶνα ἔκαμ' ἓναν ἡγεμόνα
ἦσοα φρικτὸν ἢ γῆ
Καὶ τοιοῦτον ἡγεμόνα ὅπου ἔγινε κορῶνα
καὶ τῶν νῦν καὶ τῶν ποτέ.
Ὅτι ἔχει πίστιν κί' ἄλλα προτερήματα μεγάλα
τὸν στολίζουν ἀρεταί.

Δι' αὐτὴν λοιπόν τὴν πίστιν ἐκ' θεοῦ ἐδιωρίσθη
Ὡς Δαβὶδ ὁ ἐκλεχθεὶς
Κ' ἐγεννήθη νεοσις θεία στὴν Βασιλικὴ καρδία
Καὶ τὸν ἔσπεσαν εὐθὺς
Πρόνιζηπα πάσης Βλαχίας κήρυκα τῆς ἀληθείας
Δικαιοτάτον κριτὴν

(τὸ τέλος εἰς τὸ προσεχές)

ALBERTO MUSATTI

(Από τὸ βιβλίο του, «Τὸ Μυστικὸ Ψωμί».)

Β Ρ Ο Χ Η

Τὸ τραῖνο εἶναι σταματισμένο. Ποῦ ;
Στὸν ἔρημο κάμπο
ὁ χαμηλὸς οὐρανὸς βρέχει
ἓνα κλάμα οἴκτου.

Καὶ στὴν ἀβέβαιη θεά
τοῦ ἀγνώστου τοπίου,
μουσιεύονται μελαγχολικὲς
ἐρημιᾶς δίχως ἡλικία.

Κατεβαίνομε : μάταια θὰ προχωρήσωμε
ἔξω ἀπὸ τὸ πυκνὸ πέπλο,
ὁ ὑψηλὸς οὐρανὸς βρίσκεται μακριὰ
δὲν θὰ ξαναφανῆ.

Κατεβαίνομε : τώρα πειά, δὲν ἔχω
κανένα σκοπὸ.

Ἡ ἡμέρα, ἡ ζωὴ
ἀποχωροῦν, κλαίγοντας,
μακριὰ ἀπὸ κάθε πραγματικότητα.

Ἡδὴ ἡ φαιμελιά μου μ' ἔχει ξεχάσει.
Ἴσως, νᾶχουν πεθάνει.
Χίλια μίλια μακριὰ,
νεκρὴ βρίσκεται ἡ πολιτεία μου.

Πεζὴ Μετάφρασις
ΕΛΕΝΗΣ Π. ΨΗΜΕΝΟΥ

Α Ν Θ Ρ Ω Π Ι Ο Σ Κ Α Ι Σ Κ Ο Υ Λ Η Κ Ι

Σκουληκι ἀπὸ τὴν τρύπα του
Δειλά· δειλὸ βγαλμένο,
Ἄνθρώπου πότημα ἄκουσε
Γι' ἐκρύφθη φοβισμένο.

Ἐὶς βασιλεὺς αὐτὸς τῆς γῆς,
Μικρὸς θεὸς τοῦ κόσμου,
Ὡς τύραννον θαυματοργόν
Τὸν ἀντικρύζω ἐμπρὸς μου.

Στεριά καὶ πέλαγα νικά,
Τὰ πάντα ἐξουσιάζει
Καὶ στὸν ἀέρα τὰ φτερά
Τῆς νίκης του τινάζει.

Ἄ ! τί σημαίνει τὼρ' αὐτό ;
Στὴν γῆν κι' αὐτὸς τρυπώνει !
Σκουληκι κι' αὐτὸς γινηκε
Ἄπ' τὸν φόβον του ζαρώνει !»

— Ἄχ, σὺ σκουληκι ἀνόητο,
Καὶ πὼς νὰ τὸ ἐννοήσῃς,
Ἄνθρώπους πὼς κατήντησε
Συντρόφους ν' ἀποκτήσῃς.

Πιεθώντας τώρα οἱ ἄνθρωποι
Ἄνθρώπους θὰ σκοτώνουν
Γι' αὐτὸ ὅσοι πιά προφθάνουνε
Στὴν γῆν μέσα τρυπώνουν.

Καὶ τὸ σκουληκι σκέπτεται :
Ἵσως ἔπρεπε νὰ φθάσουν
Τόσον ψηλά οἱ ἄνθρωποι
Σὰ μένα γιὰ νὰ μοιάσουν !

Κ. Μ. ΓΕΡΗΝΙΟΣ

Η ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΤΗΣ ΓΡΑΦΙΚΗΣ ΎΛΗΣ

Διατριβή Ν.Π ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

(ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ. — Ἡ γέννησις τῆς γραφικῆς ὕλης συμπίπτει μὲ τὴν γέννησιν τῆς ζωγραφικῆς, ἥτις προηγείται τῶν ἀλφαβητικῶν.

Ἀπὸ τῆς Μαγδηλιανῆς ὑποποχῆς (16—12,000 π.Χ.) ἡ ἀνθρωπότης ἐμφανίζει ζωγραφικὴν καὶ χαρακτικὴν τέχνην καὶ ἀπαρχὰς τινὰς συνθηματικῆς γραφῆς. Ὁ αἰχμηρὸς πυριτόλιθος ἦτο τὸ πρῶτον κονδύλιον τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις κατέχων καὶ τὴν τέχνην τοῦ σχηματισμοῦ χρωμάτων, σχεδιογραφῆ ἐπὶ παρείων σπηλαίων, ἐπὶ ὄστων, ἐπὶ λίθων, ἐπὶ κεράτων.

Ἡ ἐξέλιξις ἄγει εἰς τὸ νὰ χρησιμοποιηθῶν ὡς γραφικὴ ὕλη, τὰ φύλλα ὠρισμένων δένδρων, αἱ πλίνθοι, ὁ κηρός, τὰ μέταλλα, τὰ ξύλα, τὰ δέρματα. Ὁ δὲ Ἀσσυροβυβλωνιακὸς πολιτισμὸς ἐπὶ τῆς ἀργίλλου κυρίως βασίσας τὴν διάδοσιν τῶν ἰδεῶν του, προήχθη καὶ εἰς τὴν ἀναπαραγωγὴν τῶν κειμένων ἐπινοήσας τὰ ψηφία, τὰ ὁποῖα ἀπετυποῦντο ἐπὶ τῶν νεπῶν πλίνθων πρὸ τῆς θερμάνσεως αὐτῶν. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ εἶχεν σημειωθῆ ἀλλή προόδος μὲ τὴν ἀπαρχὴν τῆς Αἰγυπτιακῆς ἱστορίας (330) π. Χ) ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ἄρχονται τῆς κατασκευῆς τοῦ παπύρου, ὅστις ἐπὶ 4000 ἔτη ἐπεκράτησεν ὡς γραφικὴ ὕλη. Ἡ μελάνη εἰς τοὺς Αἰγυπτίους ἦτο γνωστὴ. Ἡ δὲ γραφικὴ ὕλη τῶν Αἰγυπτίων διεδόθη εἰς τοὺς ἄλλους λαοὺς χωρὶς νὰ ἐκτοπίσῃ καὶ τὰ ἄλλα εἶδη γραφικῆς ὕλης.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ἑλλάδα τῶν ἱστορικῶν χρόνων ἡ αὐτὴ περίκοι ἐξέλιξις παρατηρήθη καὶ ἐν αὐτῇ, ἀπὸ τοῦ Κάδμου καὶ ἐντεῦθεν. Ὁ χαλκός, ἡ πλίνθος, ὁ λίθος, τὸ ξύλον, τὸ φύλλον καὶ ἡ διφθέρα ἦσαν ἐν χρήσει πρὸ τοῖς σκεπτομένοις Ἑλλήσιν, οἱ δὲ ἄξονες (ἢ κύρβεις) ἦσαν μέσα γραφῆς ἐκ ξύλου, ἢ μαρμάρου ἢ χαλκοῦ, ἔχοντα σχῆμα τριεδρικῶν πρισματικῶν ἢ πυραμίδων.

Ταῦτα κλειστούμενα περιεστρέφοντο περὶ τὸν ἄξονα αὐτῶν, διευκολύνοντα τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ περιεχομένου των.)

Οἱ ἐπὶ λελαξευμένων σκευῶν κωδικοποιηθέντες νόμοι τοῦ Σόλωνος, ἀποτελέσαντες πυραμίδα περὶ ἄξονα στρεφομένην, κατετίθησαν εἰς τὸ Πρυτανεῖον. Ἄλλη δὲ κωδικοποίησις νόμων τοῦ ἰδίου νομοθέτου, ἐπὶ λιθίνων κύρβειων γενομένη κατετίθη εἰς τὴν Βασιλείον στοάν. Ἀρχικῶς οἱ ἄξονες κατετίθεντο εἰς τὴν Ἀκρόπολιν. Ὁ Περικλῆς ἀπεφάσισεν ὅπως ὡς οὗτοι κατατεθειμένοι εἰς τὸ Βουλευτήριον καὶ εἰς τὴν Βασιλείον στοάν, ἔνα εὐχερέστερον πάντες οἱ πολῖται λαμβάνουν γνῶσιν τοῦ περιεχομένου αὐτῶν.

Ἡ ἀρχαιοῦς χρησιμοποιεῖ καὶ τὸν ἀδάκκα ὡς ὄργανον διδασκαλίας. Ἐπρόκειτο ἀρχικῶς περὶ ἐξοπλιστικῆς ἐπὶ ἐπιπέδου, χρώματος δὲ περὶ διηλεκτικῆς τῆς χάραξιν γραμμῶν ἢ κριθῶν. Σὺν τῇ χρόνῳ ὁ ἀδάκκα μετεβλήθη εἰς στερεὸν πλῆγμα μὲ ἀδάκκα.

Τοῦ ἰδίου σχήματος ὄργανον ἦτο καὶ τὸ Παλαμήδειον ἀδάκκιον, ὅπερ ἐφεύρεν ὁ Παλαμήδης καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἐπαιζοντο οἱ κόδοι.

Διογένης ὁ Λαέρτιος ἀφηγεῖται περὶ τοῦ μαθητοῦ τοῦ Ζήνωνος καὶ στωϊκοῦ

φιλοσόφου Κλεάνθους (282 π. Χ) ὅτι αὐτὸς ἔγραψεν εἰς ὄστρακα καὶ δοῶν δημοπλάτας ἀάπορτα κερμάτων τοῦ πρίασθαι βιβλία» δηλαδὴ πᾶπυρον.

Κυρίως τὰ «ὄστρακα» ἦσαν ὅτι περίπου σήμερον τὸ ἀπόκομμα τοῦ λευκοῦ χάρτου ἐπὶ τοῦ ὁποῖου γράφει τις μὲν σημειώσιν πρόχειρον.

Λέγοντες «ὄστρακα» ἐννοοῦμεν ὑψύσματα πλινθίνων ἀγγείων, τὰ ὁποῖα ἐχρησίμευον διὰ σημειώσεις, ἐπιστολάς, λογαριασμούς. Ἀλλὰ ἐχρησίμευον καὶ ὡς ψηφοδέλτια ἐσάκις ἢ Πολιτεία ἐνήργει δημοψήφισμα περὶ ἐξορίας ἀτόμου, ἐξ οὗ καὶ ἡ λέξις ἐξοστρακισμός.

Ὁ κ. Σ. Κουγέας ἀναφέρει ὅτι ἔγγραφα ὄστρακα εὐρέθησαν καὶ ἐν Αἰγύπτῳ ἀνήκοντα εἰς τὴν Ἑλληνιστικὴν ἐποχὴν.

Ἐπίσης καὶ ἐν Ἀθήναις εὐρέθησαν «ὄστρακα» χρησιμοποιηθέντα ὡς ψηφοδέλτια ἐξοστρακισμοῦ, φέροντα τὸ ὄνομα τοῦ Ξανθίππου, τοῦ Μεγακλέους, τοῦ Θεμιστοκλέους, καὶ τοῦ πολιτικοῦ Θουκυδίδου.

Εὐρέθησαν ἐπίσης ὄστρακα μὲ στίχους τοῦ Εὐριπίδου, ἐξ ὧν ὁ κ. Κουγέας συμπεραίνει ὅτι ἡ εὐθνή γραφὴ ἐχρησίμευεν καὶ δι' ἐκπαιδευτικῶν σκοποῦ.

Ἀλλὰ καὶ ὁ κηρὸς παρέσχε εἰς τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας μέσον πρὸς κατασκευὴν τῆς «δέλτου» ἥτις ἦτο δίπτυχα — συνήθως σχήματος τριγωνικοῦ — ἀποτελούμενον ἐκ δύο πλακῶν ἠνωμένων διὰ δέματος.

Ἡ μία ἐκ τῶν δύο πλακῶν ἦτο τὸ κάλυμα ἢ δὲ ἄλλη ἠλειμμένη διὰ κηροῦ, ἦτο τὸ ἐπίπεδον ἐφ' οὗ ἐχαράσσοντο τὰ γράμματα διὰ τοῦ «στύλου» δηλαδὴ τῆς γραφίδος. (1) Ἡ γραφὴ ἦτις ἐκαλεῖτο καὶ γραφεῖον ἢ στύλος, ἦτο στέλεχος εὐθύ ἀπολλύγον εἰς αἰχμήν δι' οὗ ἔγραφον ἐπὶ τῶν δέλτων.

Ἡ λέξις «δέλτος» εἶχεν πολλάκις τὴν σημασίαν ἐπιστολῆς ἢ διαθήκης.

(1) Ἀνάλογον ἦτο καὶ τὸ «δίπλωμα» ἀποτελούμενον ἀπὸ δύο μικρῶν πλάκας διπλουμένης πρὸς ἀλλήλας.

Αἱ ἀνασκαφαὶ ἀνεῦρον ἀρχαῖα ρωμαϊκὰ διπλώματα. Ἐν Ρώμῃ τὸ «δίπλωμα» κατασκευάζετο ἐκ δύο ὄρειχαλκίνων πλακῶν συνηρμοσμένων διὰ κρῖκων. Τοῦτο ἐχορηγεῖτο ὡς ἀπολυτήριον εἰς στρατιώτας μετὰ εὐδόκιμον ὑπηρεσίαν, καὶ ἐχορηγεῖτο ἐνώπιον ἐπιτῶν μαρτύρων οἵτινες διὰ τῆς ἀτομικῆς των σφραγίδος ἐπεκύρουν τὴν ἀπονομήν. Παρεῖχεν δὲ πρενόμια εἰς τὸν κάτοχον (δικαίωμα πολίτου, δικαίωμα συνάψεως νομίμου γάμου ἢ νομιμοποιήσεως ὑπάρχοντος.)

Ἐν Ρώμῃ ἐπίσης ἡ λέξις πλὴν τῆς ὡς ἄνω ἀρχικῆς τῆς σημασίας ἐσήμαινεν καὶ ἓνα εἶδος «ἐπισήμου διαβατηρίου» ὅπερ ἐχορηγεῖτο εἰς πρόσωπα περιοδεύοντα ἀνά τὴν ἐπικρατείαν, διὰ νὰ τυγχάνουν εὐκολιῶν ἀπὸ τὰς δημοσίας ἀρχάς. Κατὰ τοὺς μεσαιωνικοὺς χρόνους ἡ λέξις «δίπλωμα» ἀχρηστεύεται. Κατὰ δὲ τὴν Ἀναγέννησιν ἠρξάτο σημαίνουσα τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα (ἀποφάσεις ἢ βεβαιώσεις συμβάντων) αἵτινα συνετάσσοντο κατὰ τὴν λήψιν τῆς ἀποφάσεως, ἐξ οὗ καὶ ὄρος «διπλωματικὴ» ἦτο ἡ μελετώσα τὰ ἔγγραφα ἐπιστήμη.

Ἡ ἐπὶ τῶν δέλτων χρησιμοποιουμένη γραφὴ, εἶχεν τὸ ἄνω ἄκρον συνήθως εὐθύ, ἄλλοτε καμπύλον (σχήματος κανονικοῦ ἢ στρογγυλοῦ) καὶ δι' αὐτοῦ ἀπηλείφοντο ἢ διωρθοῦντο τὰ γραφέντα.

Ἐκ τούτου ἡ φράσις «vertere stilum» (ἦτο ἀναστρέφειν τὸν στύλον) ἐσημαίνεν διόρθωσιν.

Ἡ γραφὴ αὕτη φερομένη συνήθως ἐντὸς θήκης, εἶχεν ἐνίοτε διακοσμήσεις ἢ ἀπειγραφάς. Τὴν αὐτὴν γραφίδα ἐχρησιμοποιοῦν καὶ οἱ γράφοντες ἐπὶ μολύβδου. Ἐπίσης οἱ ζωγράφοι, ὅταν ἐξέτεινον τὰ διὰ κηροῦ ἀναμεμιγμένα χρώματα.

«Ἰερὰς δὲ δέλτους» ἐκάλουν οἱ Ἕλληνες τὰ ρωμαϊκὰ album ἦτοι τὰς δέλτους ἐπ' ὧν οἱ Ῥωμαῖοι Ἀρχιερεῖς κατέγραφον τὰ χρονικά τοῦ προηγουμένου ἔτους.

Τὰ δέλτυχα ταῦτα, ἢ καὶ τρίπτυχα (tabulae λατινιστί) ἐπὶ Ῥωμαίων καὶ κυρίως ἐπὶ Βυζαντινῶν, κατασκευαζόμενα ἐξ ἐλεφαντοστοῦ εἶχαν προωριστὸν νὰ χρησιμοποιῶνται παρὰ τῆς χαρακτηριστικῆς καὶ νὰ χαρασσονται ἐπ' αὐτῶν μικρογραφία πατέρων τῆς ἐκκλησίας ἢ αὐτοκρατόρων. Ἡ δὲ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία ἐχρησιμοποίησεν πάλιν τὰ δέλτυχα ὡς γραφικὴν βλῆν. Οἱ ἱερεῖς εἶχον ἐπ' αὐτῶν ἐγγεγραμμένα τὰ ὀνόματα τὰ ὁποῖα ἔδει νὰ μνημονεύσων ἢ δὲ ἐκ τῶν δελτύχων διαγραφὴ ἦτο ἐπισημοποίησις τοῦ ἀφορισμοῦ.

Ἐν Ἀθήναις δὲ πᾶπυρος εἰσάγεται μετὰ τὸν 6ου καὶ 5ου αἰῶνος π. Χ.

Διαδίδεται δὲ οὗτος ταχέως ὡς εὐθηνὴν προῖόν. (1)

Ἡ διάδοσις του συμπέπει μετὰ τὴν ἐναρξιν ἱεσιολόγου πνευματικῆς κινήσεως (πεζογραφίας, δραματογραφίας) ἥτις καὶ ἐπροκάλεσεν τὴν διάδοσιν τοῦ παπύρου ἐν Ἑλλάδι. Ἦτο ἡ περίοδος τῆς πνευματικῆς ὠρίσεως ἢ ἔδωκεν ἀρχικῶς ὁ Σόλων καὶ ἀργότερον τὸ Πεισιστρατικὸν καθεστῶς.

Ὁ Σόλων (639—559) οὐκ ἔτι ἀρχαῖα ἀπὸ τοῦ 594, προκίνει εἰς τὴν ἐκδοσιν τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν, εἰσάξας καὶ τὴν ἀπαγγελίαν αὐτῶν κατὰ τὰς ἀθηναϊκὰς ἐσπέρτας. Ἐπιπροσέχεται ἡ ἔκδοσις τοῦ Ὀμήρου ἐπὶ Πεισιστράτου (605—527) καταλαβόντος τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ 555. (2)

Ἐπὶ Πεισιστράτου συνέστη ἡ πρώτη δημοσία Βιβλιοθήκη.

Ἀλλὰ καὶ οἱ Πεισιστρατίδαι ἠκολούθησαν τὸ παράδειγμά του, προστατεύσαντες τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας.

Ἐπίσης ἐν Ῥώμῃ τὸ αὐτὸ σημειοῦται φαινόμενον. Ἡ ἀπὸ τοῦ τρίτου αἰῶνος ἀνάπτυξις τῆς λατινικῆς φιλολογίας ἀγεί εἰς τὴν ἐκεῖ εἰσαγωγὴν τοῦ παπύρου.

Ὁ Γαρβίκας ἀποκρούει τὸ παρὰ τοῦ Πλινίου γραφὴν δι' ἧς κατὰ τὸν Οὐκέρωνα ὁ Βασιλεὺς Νουμάς (715—672 π. Χ.) ἀφῆκεν βιβλία ἐπὶ παπύρου γεγραμμένα ἕως εὐρέθησαν τὸ 181 π. Χ. εἰς τὸν τάφον του. Ἐπὶ Νουμά οὐτε οἱ Ἕλληνες ἐγνώριζον τὸν πᾶπυρον.

Ἐκ τῶν ἀνω λεχθέντων ἡ «διφθέρα» ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν γραφικῶν αἰθῶν, ἕως πολλοὶ λαοὶ ἐχρησιμοποίησαν πρὶν προαχθῶν εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ παπύρου, ὃν ἐπρομηθεύοντο ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον.

Ἡ ἐν Περγάμῃ συντελεσθεῖσα τελειοποίησις τῆς διφθέρας ἠγαγεν εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς περγαμηνῆς.

Ὁ Πλίνιος (8) ἀναφέρει δι' ὁ Βασιλεὺς τῆς Περγάμου Εὐμένης δ Β (197—158 π. Χ.) θέλων νὰ ἀξήγη τὴν ἐν Περγάμῃ βιβλιοθήκην, προὐκάλεσεν τὴν ἀντιδρασιν τῶν Πτολεμαίων, οἵτινες δὲν ἤθελον ἢ τῆς Περγάμου βιβλιοθήκην νὰ ὑπερβῇ τὴν Ἀλεξανδρινήν. Ἀπηγορεύθη ὡς ἐκ τούτου ἡ ἐν Περγάμῃ ἐξαγωγή τοῦ παπύρου.

(1) Ὁ Πλάτων (Ἀπολογ. 260) γράφει δι' τὰ Ἀναξαγόρου βιβλία ἐν τῇ ἀγορᾷ εἶπεν ἐνίοτε εἰ πάνυ κολλοῦ δραχμῆς πρῆσθαι.

Ὁ Δημοσθένης εἰς τὸν κατὰ Διονυσόδωρον λόγον ἀναφέρει δι' τὸ συμβόλαιον ἦτο γεγραμμένον ἐπὶ χαρτου (ἦτοι παπύρου) ἀξίας 1/4 τοῦ ὄβαλου: «τὸ γραμματεῖδιον δυοῖν χαλκοῖν ἦν ἐσσημένον».

(2) Διογένης ὁ Λαέρτιος κυρίως εἰς τὸν Σόλωνα ἀναγνωρίζει τὴν προσπάθειαν περισυλλογῆς καὶ καταγραφῆς τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν: «Μᾶλλον οὖν Σόλων Ὀμηρον ἐφώτισεν ἢ Πεισιστρατος».

(3) Hist. Natur. 13.11.

ρου. Καὶ οὕτω κατ' ἀνάγκην ἐν Περγάμῃ βελτιοῦται καὶ τελειοποιεῖται ἡ ἐπεξεργασία τῶν πρὸς γραφὴν δερμάτων.

Συνεπῶς ἡ περγαμηνὴ εἶναι ἐξελίξις τῆς διφθέρας. (1)

Ἀρχικῶς ἡ παλαιὰ διφθέρα (membrane) ἢ ἐγνώριζον καὶ οἱ Ἴωνες ἦτο δέρμα αἰγῶς ἢ προβάτου, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἀφηρεθῆσαν αἱ τρίχες.

Ἀργότερα ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δέρματα βοῶν καὶ μόσχων.

Ἡ ἐν Περγάμῃ τελειοποίησις τῆς ἀρχικῆς διφθέρας, συνίστατο εἰς ἐπιμελήτη τῶν δερμάτων καταργασίαν, ἢ: τὰς λεπτομερείας περίπου γνωρίζομεν ἀπὸ τοῦ κανὸν τῶν τοῦ ὁποῖου ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐφήρμοζον οἱ Βυζαντινοί, καὶ οἵτινες δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διέφερον κατὰ πολὺ τῶν ἐν Περγάμῃ ἐπικρατούντων. (2)

Ἐχρησιμοποιοῦντο δέρματα λεπτά, ἀπαλά, στερεά, καὶ εὐκλαστὰ, ἔχοντα ἐπιφάνειαν λεῖαν καὶ στιλπνὴν. Συνήθως ταῦτα, ἦσαν προβάτου, αἰγῶς, ὄνου, δαμάλεως (ἢ καὶ ἀρτιγεννήτων ζώων)

Ἐπὶ ἡμέρας τὸ δέρμα ἐτοποθετεῖτο εἰς ἀρβαστόνερον διὰ νὰ φύγουν αἱ τρίχες καὶ τὸ λίπος.

Τοῦτο ἐπέφερον τὴν σκλήρυνσιν. Ἀλειφόμενον ἔπειτα διὰ φοινικοβλάτων ἀπέβαλλεν τὴν σκλήρυνσιν.

Ἐπηκολούθη ἡ λεύκανσις διὰ κισήρεως, δηλαδὴ πορώδους ἡραιογενεοῦς πέτρας (ἐλαφρόπετρας).

Ἡ πρότερον ἐχέτριχος ἐπιφάνεια καθίστατο οὕτω σκληροτέρα καὶ κιτρινωπή, ἱκανὴ δὲ νὰ ἀποροφᾷ εὐχερέστερον τὴν μελάνην.

Ἡ δὲ ἐχέσαρκος καθίστατο λειοτέρα καὶ λεπτοτέρα.

Ἡ στιλπνὴ ἐπιφάνεια ἐπαχρῶννυτο καὶ ἐνίοτε ἐπεκοσμεῖτο ὑπὸ πολυχρῶμων αἰκόνων.

Τὸ χρῶμα τῶν περγαμηνῶν ἦτο λευκὸν ἢ μέλαν ἢ πορφυροῦν, ἢ κίτρινον ἢ χρυσοῦν. Ἀναλόγως δὲ τοῦ χρώματος, τὰ γράμματα ἦσαν μέλαινα, πορφυρά, χρυσαῖα, ἐρυθρά ἢ ἀργυρά κ.τ.λ. Τὰ χρυσαῖα ἦσαν τὰ πολυτελέστερα. (3)

Ἡ περγαμηνὴ διαφέρει ἀπὸ τὰ δέρματα τῆς δυσσοδείας διὰ τῆς σκληρότητος καὶ τῆς κερατοειδοῦς ὕφης τῆς.

Ἐδιπλοῦτο εἰς φύλλα 4ου σχήματος ἴσου ὕψους καὶ πλάτους καὶ οὕτω ἐσηματιζόντο 8 φύλλα ἦτοι 4 δεδιπλωμένα δίφυλλα ὅτε καὶ ἐκαλεῖτο τετράς ἢ τετράδιον. Ὁσάκις ἀπετελεῖτο ἐκ τριῶν δεδιπλωμένων φύλλων, ταῦτα ἐλέγοντο τριώδια. Ὁσάκις ἐκ 5 ἐλέγοντο πεντάδια.

(1) Ἡ λέξις ἄλλως τε «περγαμηνή» ἀναφέρεται τὸ πρῶτον εἰς διάταγμα τοῦ Διοκλητιανοῦ (301 μ. Χ.) περὶ διατιμῆσεως ὀνίων (δρα Ε.Δ. Κολοκοισά ἐν Μεγαλ. Ἑλλην. Ἐγκυκλιον. τομ. 9. σελίς 934.)

(2) Ὁρα Α. Σιγάλα: Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Γραφῆς. Θεσσαλονίκη 1934.

(3) Τῆς περγαμηνῆς ἡ χρῆσις ἐπεβλήθη βραδέως ἐπικρατήσασα ἐν τέλει τὸν 6ου αἰῶνα μ. Χ. ὅτε ἀρχαῖα καὶ ἡ ἐν τῇ Δύσει χρησιμοποίησις αὐτῆς. Ἀλλὰ μέχρι τοῦ 15ου αἰῶνος ἡ χρῆσις ἦτο περιορισμένη λόγῳ τῆς ἀκριβείας αὐτῆς. Αὐξάνεται δὲ ἡ χρῆσις τῆς κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα ἐν Γαλλίᾳ ὅτε ἰδρῶθη συνεταιρισμὸς παραγωγῆς περγαμηνῶν ὑπὸ τὴν προστασίαν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐλεγχον τοῦ Πανεπιστημίου Παρισίων.

Ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ νῦν εἰσέτι χρησιμοποιεῖται εἰς ἔγγραφα σπουδαίας σημασίας.

Ἐπίσης ἡ βιβλιοθετικὴ χρησιμοποιεῖ τὴν ἐκ διφθερῶν τῶν χοίρων περγαμηνήν. Ἡ ἐκ διφθερῶν μόσχων ἢ ὄνων περγαμηνὴ χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν κατασκευὴν τυμπάνων. Ἡ «φυτικὴ περγαμηνή» ἦτις εἶναι ἀπομίμησις τῆς ζωϊκῆς γίνεται δι' ἐπιδράσεως διαλύματος θειικοῦ ὀξέως ἢ χλωριούχου ψευδαργύρου ἐπὶ βαμβοκίνου χαρτου.

Ἡ παραγωγή τοῦ παπύρου μεταφέρθη ἐν Σικελίᾳ. Μέχρι δὲ τοῦ 11ου αἰῶνος τὸ γραφεῖον τοῦ Ποντίφικου ἐχρησιμοποιοῦν πάπυρον σικελιανόν.

Οἱ ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ Σικελίᾳ ἐγκατεστημένοι Ἀραβες διακρίδουν τὸν χάρτιν ἐν Εὐρώπῃ. Ἐξ αὐτῶν οἱ Ἰσπανοὶ μανθάνουν τὴν κατασκευὴν τοῦ αἰγυπτιακοῦ χάρτου. (1)

Τὸ 1189 ἰδρύεται τὸ πρῶτον ἐν Γαλλίᾳ χαρτοποιεῖον ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Héroult (2). Ἐκ Σικελίας δὲ ἡ τέχνη μεταφυτεύεται εἰς Ἰταλίαν περὶ τὸν 12ον αἰῶνα.

Ἡ Γένοβα ἀπὸ τοῦ 1235 καθίσταται κέντρον χαρτεμπορίας. (Κατόπιν ἡ Βενετία καὶ ἡ Φλωρεντία)

Ἀπὸ τοῦ 1276 τὸ Fabriano καθίσταται τόπος σημαντικῆς βιοτεχνίας χάρτου. Ἐκεῖ ἀπὸ τοῦ 1293 εἰσάγονται εἰς τὴν χαρτοπαραγωγὴν τὰ ὕδατινα σημεῖα, δηλαδὴ τὰ «λευκόσημα». Τα διαφανῆ ταῦτα χαράγματα ἐπιτυγχάνοντο διὰ τῆς ἐπιτοῦ συρματίνου πλέγματος τοῦ τύπου (ἢ ὡς αὐτὸ ἐχύνετο ἢ ὕλη) συμπλακῆ διὰ σύρματος ὀρειχαλκίνου ἀρχινῶν γραμμῶν ἢ συμπλεγμάτων.

Ὁ κ. Κ. Γ. Κεφάλας εἰς τὴν προηγουμένως μνηθεύσαν μελέτην του ἀναφέρει τὰ ἑξῆς :

Μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 19ου αἰῶνος ἡ κατασκευὴ τοῦ χάρτου ἐγένετο διὰ παρασκευῆς ἐκάστου φύλλου τῇ βοήθειᾳ χειροῦπων κοσκίνων. Μόλις δὲ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἤρξατο διὰ τῆς ἐφευρέσεως τῆς χαρτοποιητικῆς μηχανῆς ἡ κατασκευὴ τοῦ χάρτου εἰς ἀτέρμονος ταινίας.

Ἡ ἐφεύρεσις τῆς χαρτοποιητικῆς μηχανῆς ὀφείλεται εἰς τὸν Γάλλον μηχανικόν Robert τὴν εἰρεσιτεχνίαν τοῦ ὁποῦ ἐξεμεταλλεύθησαν οἱ Γάλλοι ἀδελφοὶ Fourdrinier κατασκευάσαντες τὴν πρῶτην χαρτοποιητικὴν μηχανὴν εἰς τὰ ἐργοστάσια Donkin ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὰ ἔτη 1803 ἕως 1808. Ἀπὸ τῆς πρῶτης ὁμοίας ταύτης μηχανῆς ὁ χάρτις ἐλαμβάνετο εἰς ὑγρὸς ταινίας καὶ ἀπεξηραίνετο μετὰ ταῦτα εἰς τὸν ἀέρα. Στεγνωτικὰ κύματα θερμαινόμενα δι' ἀτμοῦ ἐχρησιμοποιοῦντο τὸ πρῶτον κατὰ τὰ ἔτη 1818 ἕως 1820, τῇ βοήθειᾳ δὲ αὐτῶν ἐπετεύχθη ἡ παραγωγὴ στεγνοῦ χάρτου ἐπὶ τῆς μηχανῆς.

Ἐκ τῶν χρονικῶν τῆς χαρτοποιίας τοῦ Cröllwitz ἐν Γερμανίᾳ τὰ ὁποῖα περιλαμβάνουσι τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τοῦ 1714 μέχρι τοῦ 1914, ἀρμόμεθα τὰς ἀκολουθούσας ἐνδιαφερούσας πληροφορίες. Ἡ πρῶτη παρὰ τῶν ἐργοστασίων Donkin κατασκευασθεῖσα χαρτοποιητικὴ μηχανὴ ἐτέθη ἐν λειτουργίᾳ ἐν Trowaters ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1807.

Τὸ ἔτος 1818 ἐτοποθετήθη μία ὁμοία μηχανὴ εἰς τὸ Heilbrunn, τὸ δὲ 1839 παρηγάθη ἡ πρῶτη χαρτοποιητικὴ μηχανὴ κατὰ τὸ «σύστημα Didot» διὰ τὸ Cröllwitz, ἡ κατασκευὴ τῆς ὁποίας ἐπερατώθη τὸ 1840. Ἡ μηχανὴ αὕτη εἶχε καθαρὸν πλάτος ἐργασίας εἰς τὸ τμήμα τοῦ κοσκίνου ἐκ 1450 περίπου χιλιοστών. Ἡ δευτέρη χαρτοποιητικὴ μηχανὴ τοῦ Cröllwitz κατασκευάσθη κατὰ τὸ 1843 παρὰ τῶν ἐργοστασίων Donkin ἀποτελεῖ δὲ κατὰ τοῦτο σταθμὸν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς κατασκευῆς τῶν μηχανῶν χάρτου.

Ἐχρησιμοποιοῦν ὁμοίως καὶ τὸν χάρτιν. Εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Γένοβας σώζονται ἡγεμονικὰ γράμματα ἐπὶ χάρτου τῶν ἐτῶν 1189—1202 (δυναστείας Ἀγγέλων). Ὁρα μελέτην Π. Χ. Δορυπαζάνη ἐν Μεγαλ. Ἑλλην. Ἐγκ. κλοπαίδεια, σελ. 499 τόμος 24.

(1) Εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ χάρτις εἰσήχθη ἐξ Ἀσίας τὸν 11ον αἰῶνα, κατὰ δὲ τὸν 12ον αἰῶνα γίνεταί ὁ πάπυρος ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα.

(2) Ἐκ τῆς ὕλης τῆς κατασκευῆς ἡ ἐκ τοῦ τύπου τῆς προελεύσεως ὁ χάρτις κατὰ τοὺς μεσαιωνικοὺς χρόνους ἔλαβεν πολλὰς ὀνομασίας. Συλότευκτος καὶ ἑυλοχάρτιος. Βομβύκινος (bombycina) (ἢτοι ὁ ἐκ βάμβακος). Βαμβύκινος (bambicina ἢτοι μεταξωτός). Μαβύκινος καὶ βραβύκινος. Gossyrina, Cuttunea. Ἑλληνικὸς πάπυρος. Ἑλληνικὴ παραγωγὴ. Σηρικὸς.

ἡμεῖς ὅσον αὕτη διὰ πρῶτην φοράν ἐπετύχθη τὰ ἐπιτύχη ταχύτητα παραγωγῆς 12 μ) 1' 1". Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἤρξατο ἡ ὀλματικὴ ἐξέλιξις τῆς βιομηχανίας τοῦ χάρτου εἰς ἓνα ἐκ τῶν πρῶτων παραγόντων τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἐνῶ δὲ ὁ χάρτις εὖτω ἐξελίσσεται ἡ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία ἔχουσα πρῶτην πρὸς τὴν παραγωγὴν, καὶ ἐν τῇ ἐγνωσμένῃ αὐτῆς πρὸς τὸν χρυσοὺν τάσει, ἔδωκεν μεγίστην ὠθησὶν πρὸς τὴν χρυσογραφίαν, ἣτις δύναται τις εἰπεῖν δι' ἑκτοσε διμορφώθη εἰς καλλιτεχνικὸν κλάδον τῆς ἐν γένει τέχνης τῆς γραφῆς, δεδομένου μάλιστα διὰ τὴν τοιαύτην γραφὴν ἐγένετο χρῆσις τοῦ ζωγραφικοῦ κονδυλίου.

Συνήθως ἡ τέχνη αὕτη ἐχρησιμοποιοῦντο παραγωγῆς βεβαίως διὰ χρωμάτων ἰκανῶν νὰ καθιστῶσι τὸ ἐπίπεδον κατάλληλον διὰ τὴν ἀντανάκλασιν τοῦ χρυσοῦ.

Ἐπίστε ἐν τῇ χρυσογραφίᾳ μόνον οἱ ἐπιγραφαὶ καὶ τὰ κεφαλαῖα ἐγράφοντο διὰ κόνεως χρυσοῦ. Ἄλλοτε πάλιν εἰς ὀλοκλήρον τὸ κείμενον ἐπεκράτει ἡ χρυσογραφία.

Οἱ διὰ χρυσοῦ γραμμάτων γεγραμμένοι κώδικες ἐλέγοντο : χρυσογράμμοι, χρυσογράμμοι καὶ χρυσογράμμοι.

Τὸ ἑθαγγέλιον τῆς Μαρτῆς Χιλιανταρίου (14ος αἰῶν) εἶναι ἐξ ὀλοκλήρου γεγραμμένον εἰς χρυσοῦ μελάνης ἐπὶ ἀδάφου παραγωγῆς.

Παραλλήλως δὲ πρὸς τὴν γραφὴν ἡ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία χρησιμοποιεῖ τὸν χρυσοὺν καὶ εἰς τὴν σφράγισιν. (1)

Προέκυψεν δὲ ὡς ἐκ τούτου καὶ ὁ ὄρος «Χρυσόβουλλον» ἦτοι αὐτοκρατορικὸν διάταγμα φέρον χρυσοὺν βούλλαν ἐξηρητημένην κάτωθεν αὐτοῦ. Ἐ-φ ἀργυρόβουλλα ἐλέγοντο, τὰ φέροντα ἀργυρῶν βούλλαν ἣν ἐχρησιμοποιοῦν οἱ Τοπικοὶ ἡγεμόνες (Δεσπότες). «Μολυβδόβουλλα» δὲ ἦσαν τὰ ἐγγράφα τῶν λαϊκῶν καὶ τῶν κληρικῶν.

(1) Κατὰ τοὺς μεσαιωνικοὺς χρόνους ἀναφαίνονται ἐν Εὐρώπῃ τὰ escritos (ἢ γραφεῖα). Ταῦτα ἦσαν ἐπιγραφὴν σκευὴ ἔχοντι γραφιδοθήκην, μαχαίριδιον διὰ τὴν κοπήν τοῦ χάρτου ἢ τὴν διόρθωσιν τῶν λαθῶν, καὶ ὠπὴν ἐν ἣ ἐτοποθετεῖτο τὸ μελανοδοχεῖον. Συνήθως τότε ἐν τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ τὸ μελανοδοχεῖον κατασκευάζοντο ἐκ κεράτων. Δηλαδὴ τὸ κωνικὸν ἄκρον τῶν κεράτων ἀντιστραμμένον ἐτοποθετεῖτο ἐπὶ εἰδικῆς τοῦ escritos ὀπῆς.

Εἰς δὲ τὰ Βυζαντινὰ ἀνάκτορα ἔνθα οἱ Αὐτοκράτορες ὑπέγραψον δι' ἐρυθρῆς μελάνης, τὸ δι' αὐτῆν σκεῦος, τὸ «κανίκλειον» (cauniculum) ἦν πολυτελὲς καὶ ἐφυλάσσετο παρ' εἰδικοῦ βαθμοῦχου. Ὁ «κανίκλειος μάγιστρος» ἦτο κατὰ Πορφυρογένητον ὁ «τὴν τοῦ βασιλικοῦ καλάμου, ἐγκεχειρισμένος πρόνοιος». Ἐσώθησαν καὶ ὀνόματα τοιούτων βαθμοῦχων ὡς τὸ τοῦ Νικηφόρου Κοῦμνου καὶ Θεοδώρου Εἰρηνικοῦ.

Ὁ Σλουμπερτζὲ εὐρύτατα ἐμελέτησεν τὸ θέμα τοῦτο.

Οἱ Βυζαντινοὶ λόγιοι ἐχρησιμοποίησαν τὰ «καλαμάρια» στερεοῦντες αὐτὰ εἰς τὴν ζώνην των. Τὸ ἐν λόγῳ σκεῦος ἦτο γραφιδοθήκη — μελανοδοχεῖον καὶ χάρτις. Κατασκευάζετο ἐκ μετάλλου. Εἰς τὴν αὐτὴν ζώνην πλὴν τῆς theca calamaris ἐτοποθετοῦν οἱ Βυζαντινοὶ καὶ ἄλλα πρὸς γραφὴν χρειώδη, προκαλέσαντες τὸς κίρωντας τῶν καταλαβόντων τῆς Κων/πολιν Λατίνων ὡς ἀναφέρει Νικήτας ὁ Χωνιάτης. Τὸ ἔθος τοῦτο ἀπέλαβον ἀπὸ τοῦ Βυζαντινοῦ οἱ Τούρκοι κιατίπηδες (γραμματεῖς) καὶ οἱ Ἰουδαῖοι γραφεῖς, ἀλλὰ καὶ οἱ τῆς ἐν Τουρκοκρατίᾳ Ἑλλάδος καλαμαράδες.

Ἀπὸ τοῦ 14ου αἰῶνος γεννεῖονται ἐν Εὐρώπῃ τὰ αὐτελεῖα μεταλλικὰ μελανοδοχεῖα. Ἐπίσης κατασκευάζοντο τοιαῦτα ἐξ ὕλου, μολύβδου, ὀρειχαλκοῦ, πορσελάνης μαρμάρου. Τὸ μελανοδοχεῖον Καρόλου τοῦ βου Βασιλέως τῆς Γαλλίας (1380—1422) ἦτο ἐξ ἀργύρου ἐπιχρῶσου. Πάντων τούτων ἀρχικῶς ὁ πωματισμὸς ἦν ὀλοκλήρως, με-

τὸ ἔθνος τῶν μολυβδοβούλλων διετηρήθη ἐκτετατὸ παρὰ τοῦ Οἰκουμένου τοῦ Πατριαρχείου.

τὴν χρυσογραφίαν—τέχνην κατ' ἐξοχήν Βυζαντινὴν—τὰ μέγιστα ἐφεξεν Ἰωάννης ὁ Χρυσότομος, κατηγορήτης τὴν ἀνωτέρα κοινωνίαν ὡς μὴ ἐνδιαφερομένην διὰ τὴν αὐτὴν τοῦ κειμένου, ἀλλὰ ἐπιδικάζουσαν κείμενα «χρυσοῖς γραμμασίαι ἐγγραμμμένα».

Τὸς Ἀδελφάρχτας τοῦ Βυζαντίου ἐπιμήθησαν ἀργότερα οἱ ἐσαίμενοι τῆς Δύσεως, καὶ ἡ χρυσογραφία ἀπεκαταστάθη καὶ ἐκεῖ ὡς γρηκὴ τῶν ἐπιτηνῶν διατυλιχῶν ἐγγράφων.

Ἀπὸ τοῦ 14ου αἰῶνος σημειώθηκε ἡ γενίκευσις τοῦ χάρτου ἐν τῇ Δύσει. (1)

καὶ τοῦ 1735 ὅτε ὁ Γάλλος μηχανικὸς Μπαριαντέλ ἐφευρεν τὸν πωματισμόν. Ἐν 1791 ἀναφαίνονται τὰ μετ' ἀντίλας μελανοδοχεῖα, ἅτινα εἶχον ἑσωτερικῶς ἐμβόλιον, ὅπου καταβιβαζόμενον ἀνύψωνε τὴν μελάνην ἐντὸς παρακειμένου λεκανιδίου, ἀνασφραγιανόν δὲ τὴν ἀπερόφα ἐκ νέου. Ἀπὸ δὲ τοῦ 19ου αἰῶνος τίθενται ἐν χρῆσει τὰ μελανοδοχεῖα τὰ ἔχοντα εἰς τὸν πυθμένα βάρος ἐκ μολύβδου ὅστις πάντοτε τὰ διατηρεῖ εἰς κατακόρυφον θέσιν. (Ὁρα Μεγ. Ἑλλ. Ἑγκυκλ. τ. 16 σ. 857.)

Δεῖον ἐνταῦθα νὰ προσθέσωμεν ὅτι ἐν Ἑλλάδι ἡ λέξις «καλαμαράς» χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 18ου αἰῶνος ὅτε τὸ ὑπόδηλον γένος εἰσηλύθη εἰς περιθῶρον πνευματικῆς κινήσεως. Ἡ λέξις ἐσήμεινεν πάντα γραμματισμένον, λόγιον, διδάσκαλον ἢ γραμματεῖα ποτζαμπάσηδων, ἀλλὰ κυρίως τὸν ἐπαγγελματίαν ὅστις ἐγράφεν καθ' ὑπαγόρευσιν καὶ ἐπὶ πληρωμῇ ἐπιστολάς, ἀναφωρὰς ἢ καὶ συμβόλαια ἀγραμμάτων πελατῶν του. Ἐν ἑπάγγελμα τοῦτο (ὅπερ πολλαὶ ξέναι κοινωνίαι ἐγνώρισαν) πληθύνεται κατὰ τὴν ἐκανάστασιν τοῦ 1821, ὅτε οἱ καλαμαράδες προσκολληθῆσαν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ὀπλαρχηγῶν. Ἀἴξαντος δὲ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος οἱ ἐπαγγελματίαι καλαμαράδες, ἐτάχθησαν εἰς τὸ πολιτικὸν κόμμα τοῦ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, ὅπερ ἐντὸς τῶν ἐπωνυμιῶν «ἀγγλικὸν κόμμα» καὶ «κόμμα τῆς φρενιότητος» (ἐπωνυμιῶν ὀφειλομένων εἰς τὰ ἀγγλόφωνα φρονήματα καὶ εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν ἐνδυμασίαν τοῦ Μαυροκορδάτου) ἐπωνομάζετο καὶ «κόμμα τῶν καλαμαράδων».

Εἰς τὸ ὑπαιθρον καὶ κυρίως εἰς τὰς πλατείας ἢ ἐξωθεν τῶν ἐκκλησιῶν ἐγκαθίσταντες τὴν τράπεζαν αὐτῶν οἱ καλαμαράδες ἴσκιον τὰ ἐπάγγελμα ἐξυπηρετοῦντες τοῦς ἀγραμμάτους, καὶ ἔχοντες ἐνίοτε ἐτοίμους τοῦς τύπους τῶν ἐπιστολῶν, ὡς ἐκρατιον ἄλλοτε οἱ συνάδελφοί των τῆς μεσαιωνικῆς Κύρως, ἀλλὰ καὶ οἱ Τοῦρκοι ὁμοτεχνοὶ των.

Ἐν ἑπάγγελμα τοῦτο διετηρήθη καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς βασιλείας τοῦ Ὀθωνος, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς βασιλείας τοῦ Γεωργίου. Πάντως ἐν ἔτει 1884 ὁ Χαρλάμπης Ἀννίνος ἐκδόσας τὸ «Ἐδὼ κ' ἐκεῖ» ὁμιλεῖ περὶ τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτοῦ ὡς ἀνυπότακτου ἐν Ἑλλάδι, καὶ περιγράφει τοῦς ἐν τῇ τότε Ἰταλίᾳ πτωχοῦς βιοπαλαιστάς καλαμαράδες, οἷς ἀποκαλεῖ «δημοσίους γραφεῖς». Περιηκολούθησεν ἐν Νεαπόλει τὴν ἄσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος των, εἰς τὸ ὑπαιθρον ἐνθα ἡ τράπεζά των συνεχῶς ἐβρίσκετο ἐγκατεστημένη, καὶ μόνον τὸ καθίσμα ἐνεπιστευέτο τὴν νύκτα ὁ γραφεὺς πρὸς φύλαξιν εἰς γείτονα καταστηματούχην.

Ἐν ἔργον των — γράφει ὁ Ἀννίνος — ἦτο περιφρονημένον, ἡ ἀμοιβὴ κενιχρά. Κατὰ τὴν ὑπαγόρευσιν δὲ τῆς ἐπιστολῆς ὁ γραφεὺς προσεπέθη νὰ γράψῃ κατὰ τρόπον καλλιπεσίτερον τὸς ὑπαγορευμένας εἰς αὐτὸν φράσεις. Μετὰ τὸ τέλος τῆς ὑπαγορεύσεως ἀνεγίνωσκεν ρητορικῶς τὴν ἐπιστολὴν ἵνα ἐπιτύχῃ κάπως γενναιοτέραν ἀμοιβὴν ἐκ μέρους τοῦ πελάτου.

(1) Τότε ἀναφαίνεται μηχανὴ ἐκ παχέων ἑλασμάτων ἅτινα ἀφίπουν ἕχνη κίσεως ἐπὶ τοῦ φύλλου.

Τότε περίπου ἀναφαίνεται ἐν Ἰταλίᾳ καὶ τὸ μολυβδοκόνδυλον, τὸ ὅποιον ἐνταῦθα 1795 τελειοποιεῖ ὁ Γάλλος Κοντὲ ἀνκμιγνύων ἀργιλλῶν καὶ γραφίτην. (1)

Δὲν εἶναι γνωστὸν ἀπὸ πότε εἰσῆχθησαν εἰς τὴν γραφικὴν ὕλην τὰ πτερὰ τῶν πτηνῶν, τὰ κληθέντα πέννες.

Πρῶτος ὁμιλεῖ περὶ αὐτῶν ὁ Ἰταλῶνος τῆς Σιβίλλης (570—636 μ. Χ.) (2) Πρὸ παντὸς ἐχρησιμοποιοῦντο τὰ πτερὰ τῆς οὐράς ἢ τῶν πτερόγων τῶν πτηνῶν, καὶ ἰδίως τὰ πέντε ἀκρότατα πτερὰ ἐκτέρας τῶν πτερόγων, ἐξ ὧν τὸ δεύτερον καὶ τὸ τρίτον, ἐθεωροῦντο τὰ πολυτιμότερα.

Ταῦτα ἐνεβαπίζοντο τὰ κῶτον ἐντὸς θεομοῦ δικλύματος στυπτηρίας, ὅπου τοῦς ἐξίδεν στιλπνότητα καὶ ὑψώθη ὑψηλῶς, μεθ' ἧς ἐπεκόπτοντο λοξῶς αἱ ρίζαι των, ἢ δὲ σχηματιζομένη ἀίχμη διεσχιζέτο εἰς δύο.

Ἀπὸ τοῦ 19ου αἰῶνος κηλίσσεται κοινή ἡ χρῆσις τῆς μεταλλικῆς γραφίδος.

Ἀβελι πρὸς πῆρξεν ὡς φαίνεται, δεδόμενου ὅτι ἐν Παριση εὐρήθη γραφίς ἐξ ὄρει χαλκοῦ. Πλὴν αἱ ὄρει χαλκίνας, ἀργυροί, καὶ χρυσοί γραφίδες τῶν μεσαιωνικῶν χρόνων ἦσαν μάλλον στολισμοῦ ἀντικείμενα.

Κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα ὁ Δουδαβίος Σενεβάλντερ (1771—1830) ἐκ Παράγας ἐφευρέτης τῆς λιθογραφίας μετὰ τὸν σκοπὸν νὰ γράψῃ ἐπὶ λιθογραφικῶν πλακῶν κατεσκεύαζεν γραφίδας ἐκ (3) τμήματος χαλκοῦ ἠὲ ὡς ἑλκετικῶν ἐλακτιλίου.

Ἀπὸ δὲ τοῦ 1820 ὁ ἀγγλος Ἰωσήφ Γάλλος ἐπιτελεῖται τῆς συστημικῆς κατασκευῆς γραφίδων ἐκ χαλκοῦ.

Ἀπ' ἧς ἡ ἐκ πτερῶν γραφίς διεχώρησεν πρὸς τῆς μεταλλικῆς, προέκυψεν καὶ ἡ λαβὴ ἐπ' ἧς ἡ μεταλλικὴ γραφὴ προσαρμόζεται (ἀνδουλοφόρος).

Ἡ ἀνάγκη δὲ βιωῆς ἡ γραφίς κτελεῖ μείζονα ποσότητα μελάνης ἢ ἴσκιον εἰς τὴν κατασκευὴν ὑελίνων ἢ ἐκ σκληροῦ ξύλου κονδυλοφόρων. Οὕτως ἀπολήγουν εἰς τὴν γραφίδαν φέρουσαν κατὰ μήκος ἀδελκώσαις διὰ νὰ συγκρατεῖται μείζονα ποσότης μελάνης. (4)

(1) Τὴν βιομηχανίαν ταύτην τελειοποιεῖ τὸ 1872 τὸ ἐν Νυρεμβέργῃ ἐργουτάσιον Φάρπερ.

(2) Τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ συστήματος τούτου ἀποδίδουν εἰς τὸν Βασίλειαν τῶν Ὀστρωγότων Θεουδρίχον (454—526 μ. Χ.). Οὕτως ἀγγράματος ὦν καὶ θέλων νὰ ὑπογράψῃ, ἔθεταν ἀνωθεν τοῦ χάρτου ἑλαστὴν διάτρητον, διὰ μέσου τῶν ὀπῶν τοῦ ὁποίου ἐσχεδίαν ξεν με πένναν ἐπὶ τοῦ χάρτου τὰ 4 πρῶτα γράμματα τοῦ ὀνόματός του.

(3) Ὁρα Μεγ. Ἑλλην. Ἐγκυκλοπ. βυρ τόμος σελ. 709.

(4) Ἐτος τελειοποιήσεως τῆς μελάνης εἶναι τὸ 1856 ὅτε ὁ Λεονάρδου ἐφευρεν νέον τρόπον κατασκευῆς της. Ἡ παλαιὰ μελάνη ἦτο ταννικὸν ἄλας τρισθενοῦς σιδήρου, δηλαδὴ ἀδιάλυτον μελανοῦν Ἴζημα ἐν αἰωρήσει εἰς διάλυσιν ἀραβικοῦ κόμματος.

Ἐπειδὴ ὁμοίως αὕτη κατακάθητο μετὰ τὸν χρόνον ἐν τῇ φιάλῃ, καὶ ἡ γραφὴ δὲν εἶχεταί τε στερεῶς ἐπὶ τοῦ χάρτου (δηλαδὴ εὐχερῶς ἀπηλείφετο) ἦτο ἐλατωματική. Ὁ Λεονάρδου ἐπῆρξεν ἀρχικῶς ἀνεὶ ἄλατος τρισθενοῦς σιδήρου (ὅστις θὰ ἐσχημάτιζεν μετὰ τὰν νικῶν ὀξύ ἀμέσω Ἴζημα μελανοῦν) ἄλας διοθενοῦς σιδήρου ὅστις δὲν δίδει Ἴζημα μετὰ τὰν νικῶν ὀξύ (δαψικὴ οὐσία) παρὰ μόνον ἀφοῦ πρῶτον ὀξειδωθεῖ εἰς τὸν ἀέρα. Προσέθηκεν δὲ καὶ ὀλίγον ὀξύ διὰ νὰ ἀποτρέπεται κατὰ τὸ δυνατὸν ἡ ὀξειδωσις μετὰ τὸν πρῶτον τοῦ χρόνου ἐν τῇ φιάλῃ. Κατὰ αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ νέα αὐτὴ μελάνη δὲν παρουσίαζεν τὰ ἐλατωματικά τῆς παλαιᾶς καθόσον ἡ ὀξειδωσις καὶ ἐπομένως ὁ σχηματισμὸς τοῦ μελανοῦ χρώματος ἐγένετο εἰς τὸν ἀέρα ἐντὸς τῶν ἰνῶν τοῦ χάρτου καὶ μετὰ τὸ γράψιμον δὲν ἀπηλείφετο εὐκόλως.

Ἐπειδὴ ὁμοίως ἡ τοιαύτη μελάνη θὰ ἦτο ἄχρως προσέθηκεν καὶ μίαν μπλε χρωστικὴν οὐσίαν ἐξ οὗ καὶ ὄρος «blue—black» ἦταν μελάνη κυανόχρους.

Διαρκούντος τοῦ 19ου αἰῶνος ἐτελειοποιήθησαν αἱ κατοσκευαὶ κονδυλοφόρων με ἀποθήνην μελάνης ὧν ἐξέλιξις εἰ στυλογράφοι. Οἱ πρῶτοι στυλογράφοι (ὠνομασθέντες εὖτω ἐκ τῶν ἐλληνικῶν λέξεων στύλος καὶ γραφίς) ἦσαν γραφίδες μετ' ἀποθήκης (plumes à réservoir). Ἐλέγοντο ἐξ καὶ (γραφίδες πηγαί) (fontain-pens).

Ἡ Ἀγγλία ὑπῆρξεν ἡ χώρα τῆς πρώτης κατασκευῆς καὶ μετὰ ἡ Βορειοαμερικανικὴ Βιομηχανία, ἀπέκτησαν σχεδὸν προνομιακὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέσιν.

Ἡ Ἀγγλικὴ Βιοτεχνία ἔδωκεν καὶ τὸ κονδυλομάχαιρον εὖ ἢ κοπιὰς ἐκλείψεν ἐντὸς τῆς θήκης τῆς λαβῆς. Αὐτὴ ἡ τέχνη ἐν Ἀγγλίᾳ μετεδίδετο ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱόν.

Φεδθθέντες διὰ τὰς ἀπομιμήσεις εἰ περιφημοὶ μαχαιοποιοὶ τῆς Κομιταίας Κάλλομ (ἔχοντες κέντρον τὸ Σέφιλντ) ἐοχημάτησαν σωματεῖον ἐν ἔτει 1624 ἐπιτυχόντες τὴν διὰ νόμου προστασίαν τοῦ ἔργου τῶν καὶ τὸν διὰ νόμου κανονισμὸν τῶν πρώτων ὄλων τοῦ προϊόντος τούτου.

Τὰ κονδυλομάχαιρα Σέφιλντ διατηροῦν εἰσέτι πρωτεία.

Ἡ γερμανικὴ βιομηχανία Σόλιγκεν κατασκευάσασα ἀπομιμήσεις τῶν Σέφιλντ μετὰ 2—6 κοπιῶν, ἐπέτυχεν λέγει τῆς καλῆς ποιότητος καὶ τῆς εὐθυνοῦς καὶ εἰσάγη ταῦτα ἐν Ἀγγλίᾳ, καὶ ὡς ἐκ τούτου τὸ Ἐμπορικὸν Ἐπιμελητήριον τοῦ Σέφιλντ προὐκάλεσεν τὴν ἐκδοσὶν νόμου περὶ σημάτων ἐπὶ τῶν ξένων προϊόντων.

Ὅσον ἀφορᾷ δὲ τὸν κόσμον τὸν ἀναπτυχθέντα ἐν ἀπομονώσει ἀπὸ τῶν παλαιῶν Κόσμον, καὶ ἀποδώσαντα πολιτισμοῦς προτοῦ ὁ Χριστόφορος Κολόμβος ἐνώσει τοὺς δύο κόσμους, παρατηροῦμεν τὴν γραφικὴν ὕλην τῶν Μάγια ἧτις ἦτο περγαμνὴ καὶ ἐγχώριος χάρτης, ἀλλὰ καὶ τὴν σ τ ρ ι π τ ἦ ν γραφικὴν ὕλην τοῦ Περσῶ.

Ὁ Οὐέλς λέγει σχετικῶς :

«Εἰς τὸ Περσῶ ἀντικατέστησαν ἐνωρίτατι τὴν γραφὴν δι' εἰδὸς πολυπλόκου ουστήματος κόμβων καμωμένων εἰς σπάγγους διαφόρου μήκους.

Φαίνεται δὲ ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ νόμοι ἀκόμη ἠδύναντο νὰ κοινοποιηθοῦν διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ. Τὰ δέματα αὐτὰ τῶν σπάγγων ἐκαλοῦντο «γκίπος», ἀλλὰ καίτοι εὐρίσκονται ἀκόμη πολλὰ τοιαῦτα δέματα εἰς τὰς συλλογὰς ἔχει ἀπολεσθῆ ἡ τέχνη τῆς ἀποκρυπτογραφίσεως τῶν».

Δηλαδὴ ἐπρόκειτο περὶ σπάγγων ἢ ταινιῶν πολυχρῶμων, πρὸς δῆλωσιν δὲ λέξεων ἢ φράσεων ἐχρησιμοποιοῦντο εὐχὴ μόνον εἰ κέρβαι καὶ ἡ ἔκτασις τῆς μιᾶς ἢ ἄλλης ταινίας, ἀλλὰ καὶ ὁ συνδυασμὸς τῶν χρωμάτων ἕκαστον τῶν ὀπῶν εἶχεν τὴν σημασίαν τοῦ Αἰ λευκαὶ λ. χ ταινίαι ἐσήμαινον εἰρήνην ἢ ἀργυρον, αἱ ἐρυθραὶ στρατιωτῆν ἢ πόλεμον, αἱ κίτριναί χρυσόν.

Ἀλλὰ ἐπίσης «στριπτῆν» γραφικὴν ὕλην, δηλαδὴ κλωστὰς, χρησιμοποιουμένης μετὰ βελόνην καὶ ὕφασμα, μᾶς ἀναφέρει ὁ Leon Deshaers εἰς λίαν ἀξίαν προσοχῆς μελέτην του. (1) ἔνθα γράφει τὰ ἑξῆς :

«Ὡς γνωστὸν καθ' ὅλον τὸν μεσαιῶνα καὶ τὸν 19ον αἰῶνα καὶ ἰδιαιτέτως εἰς τοὺς τόπους ἐνθα ἐπακράτησεν ἡ γοτθικὴ ἀρχιτεκτονικὴ, τὰ ἱστορικὰ κατασκευάσματα κατέλαβον μεγάλην θέσιν εἰς τὸν ἐσωτερικὸν διάκοσμον ἐκκλησιῶν καὶ ἀπαύσεων. Διὰ τὴν

αἰκλιῶν Γαλλίαν καὶ διὰ τὰς ἐπαρχίας αἰτίνες ὑπῆγοντο ὑπὸ τοὺς Δούκας τῆς Βουργουνδίας ἦσαν μετὰ μετὰ τὰ ὄλωτα παρόθυρα, ὅτι ἦτο ἡ τοιχογραφία ἐν Ἰταλίᾳ. Ἐάν δὲ αὐταὶ αἱ εἰκότες αἰτίνες τότε διεκόσμησαν τὴν ζωὴν τῶν προγόνων μας, ἐσώζοντο ὡς κώρα τὰ μουσεῖα μας θὰ ἦσαν ἀνεπαρκῆ νὰ τὰς περιλάβουν. Ἀπὸ τὰ θαύματα αὐτὰ ἄτινα ἐδημιούργησαν τότε ἡ ἐπιτυχῆς συνεργασία τῆς γραφικῆς καὶ τῆς κεντητικῆς τέχνης πῶζονται μόνον ναυάγια, Ἀλλὰ θαυμάσια.

Τὸ ἀρχαιότερον εἶναι τὸ κειμήλιον τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ «Bayeux» γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ταπητουργία τῆς Βασιλείσης Μαθίλδης». Ἀλλὰ δέον νὰ καλεῖται κατὰ τὴν παράδοσιν «ταπητουργία»; Ὅχι, ἐάν δ' αὐτοῦ τοῦ ὄρου σημειοῦται ὅχι πᾶν εἶδος τοιχοποιτικῆς ἀλλὰ μόνον ἓνα ἔργον ἐκτελεσθὲν ἐπὶ τεχνικῆς ἀνωτέρου ἢ κατωτέρου νήματος, κατὰ τρόπον τοιοῦτον ὥστε γραμμαὶ καὶ χρώματα συσσωματοῦνται εἰς τὸ ὕφασμα οὗτινος ἀποτελοῦν αὐτὴν ταύτην τὴν ὕφανσιν. Ἦναι ἀπολύτως ἓνα κέντημα. Ἡ βελόνη τῶν ἱκανῶν αὐτῶν κεντηστῶν, ἐτοποθέτησεν τὰς μαλίνους κλωστὰς ἐπὶ λωρίδος λινοῦ (μήκους ἄνω τῶν 70 μέτρων, πλάτους 0 μ. 50) ἀπὸ 8 περιπυ τμήματα, ἠνωμένα ἀπὸ σερραφῶς αἰτίνες δὲν διακρίνονται. Εἰς τὸ κέντημα αὐτὸ διακρίνονται 626 πρόσωπα, 190 ἵπποι ἢ ἡμίονοι, 35 κύνες, 506 διάφορα ζῶα, (τὰ ὅποια ἐν τοῖς περιθωρίοις ἀλληλογραμματοποιεῖται ἢ ἀκολουθοῦνται) 37 πλοῖα, 33 οἰκοδομαί, πλείστα δένδρα καὶ τέλος λατινικαὶ ἐπιγράφαί ὅσαι καὶ αἱ σημεῖα τοῦ μεγάλου τούτου πίνακος, ἀποτελοῦντο ὀλοκληρῶν τὸ πρῶτον ἐπεισόδιον τῆς κατακτῆσεως τῆς Ἀγγλίας ἀπὸ τὸν Δούκα τῆς Νορμανδίας Ρουλιέλλον.

Ἐκ πάντων τῶν ἐν τῷ παρόντι ἐκτεθέντων καταφαίνεται ὅτι, ἡ κατασκευὴ γραφικῆς ὕλης ἠκολούθησεν μίαν γραμμὴν ἐξελίξεως διὰ μέσου τῶν αἰῶνων, ἐξυπηρετεῦσα τὰς ἀνάγκας τοῦ παραλλήλως ἐξελισσομένου ἀνθρωπίνου πνεύματος,

Τὸ ἀνήσυχον τοῦτο πνεῦμα, ἐχρειάσθη τὴν γραφικὴν ὕλην, λίαν ἐνωρὶς καὶ δὲν ἀποκλείεται ἡ ὑπόνοια ὅτι οἱ πολιτισμοὶ οἱ ἐπὶ μακρὸν χρησιμοποιήσαντες τὴν δύσχρηστον γραφικὴν ὕλην, ἔπως εἶναι εἰ λίθοι, αἱ πλίνθοι καὶ τὰ μέταλλα, ἴσως δὲν ἠθέλησαν ἀλλὰ μέσα γραφῆς εὐχρηστότερα, φορηθέντες τὸ εὐθικτιον αὐτῶν, καὶ συνεπῶς τὴν μὴ διαίωσιον τῶν ἔργων, τὰ ὅποια πρᾶξιψαν ἐκ τῆς πνευματικῆς τῶν δραστηριότητος, καὶ κυρίως τῶν νομοθετικῶν ἔργων, ἄτινα δὲν ἐξεδίδοντο μόνον διὰ νὰ ρυθμίζουσαν τὰς σχέσεις τῶν συγχρόνων.

Ἀπὸ τῆς ἀπίψεως αὐτῆς εἰ Βαβυλώνιοι, οἱ Χετῆται καὶ οἱ Κρήτες, δὲν ἐζημιώθησαν ἐν τῇ ὑστεροφημῆ αὐτῶν.

Πλείστα ὅσα ἔργα τῶν ἐσώθησαν, ἐπὶ τῆς σκληρᾶς καὶ δυσκάρπτου γραφικῆς ὕλης.

Πλὴν ἡ σημερινὴ ἀνθρωπότης ἡ ταξινωμεῦσα ὄλους τοὺς ἄλλοτε πολιτισμοὺς καὶ συνεχίζουσα τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, θασιζει τὰ πάντα σχεδὸν ἀποκλειστικῶς, ἐπὶ τῆς ἀντοχῆς τοῦ χάρτου, καὶ ἐπὶ τῆς ἐπαρκείας μέσων προφυλάξεως αὐτοῦ ἀπὸ φθορᾶν.

Τὸ εὐχρηστον, ἡ εὐθιγὴ ἀγοραστικὴ ἀξία, καὶ ἡ μακροβιότης τοῦ χάρτου (ποιότητες τινὲς τοῦ ὀποιοῦ ἔχουν ἀντοχὴν 2000 ἔτων) ἀνύψωσαν αὐτὸν εἰς σχεδὸν μοναδικὴν γραφικὴν ὕλην, τῶν δύο τελευταίων αἰῶνων, τοῦθ' ὅπερ ἀποτελεῖ τὸν ἐπαῖνον, πρὸς τὴν εὐφυῆν τοῦ Σιγικοῦ λαοῦ, τοῦ προικισαντος μετὰ τὸν χάρτην τὴν ἀνθρωπότητα.

ΚΑΙ ΔΙΗΓΕΙΤΑΙ ΥΠΟ ΣΚΙΑΝ . . .

Π Ρ Ο Σ Ε Υ Χ Η

Κύριε, τούτη τή βραδυά σου λέω την προσευχή μου,
κυττάζοντας τον ουρανό με δάκρυα, Πατέρα,
πώς βλέπω να μου σχίζεται, απ' τον καημό, ή ψυχή μου,
γι' αυτούς που αγωνίζονται σκληρά νύχτα και μέρα

Έγώ ποτέ, δεν έκαμα, Κύριε, να δακρύνουν
μάτια αδελφών έδώ στη γή, μήτε άνθρωπο κανένυ
έβλαψά ως σήμερα, κι' όμως γιατι να σβύσουν
τα όνειρά μου κοϋπλάσα σαν φύλλα μαραμμένα.

Γιατι αυτούς που συμπονά, οι άλλοι με ειρωνία
κυττάζοντάς τους να γελούν, πόσο πολύ σπαράζω,
γι' αυτούς όπου τή φτώχεια τους έχουν για άμαρτία,
Ω Κύριε ! λυπήσου τους, κι' έγώ με κείνους μοιάζω.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΙΑΣΙΟΣ

Όταν αφίσωμεν τὸ ἄλλος τῆς Κηφισιάς καὶ προχωρήσωμεν πρὸς τὰ κάτω, διασχίζομε συμπαθητικὰ καὶ ἥρεμα δρομάκια, εὐρίσκωμεν τὴν ἑδὸν «Θανάση Διάκου». Σὲ μιὰ γωνιά αὐτῆς τῆς ὁδοῦ, μιὰ ἀπλῆ, ἀλλὰ καὶ ἀνετη ἑπαυλις στέκει ἀνάμεσα σὲ μικρὸ κήπο. Ἀπὸ τὴν καγκιλόπορτα τοῦ κήπου — ὅταν πᾶτε σὲ ὦρα ἐπισκέψεως — θὰ διακρίνετε καθήκονον, εἰς τὸ πρὸς τὴν ἑσοδὸν τῆς ἑπαύλειος μικρὸν ὑπόστεγον, τὸν οἰκοδεσπότην. Ἐὸ ὑπόστεγον τοῦ ἑξασφαλίζει πάντοτε ὠραῖαν σκιάν, καὶ εἰάν ὁ καιρὸς εἶναι πολὺ δροσερὸς ὁ οἰκοδεσπότης, φορεῖ ἕναν παλαιὸν σκοῦφον, καὶ ἴσως αὐτὸ εἶναι τὸ μόνον σύμβολον γῆρατος, τοῦ γηράσαντος εἰς τὰς ἐφεύνας, ὁλλὰ μὴ κατοβληθέντος ἀπὸ τὸ γῆρας.

Καθ' ἣν στιγμήν ἀνοίγεται τὴν καγκιλόπορτα τοῦ κήπου, οἷς ἔχει ἤδη ἀντιληφθεῖ, καὶ σηκώνεται ἀπὸ τὴν θέσιν του διὰ νὰ οἱ δεχθῆ.

Εἰς αὐτὴν τὴν γωνία πρὸς ἀπολαμβάνει τὴν Κηφισιώτικὴν αὔραν μὴν περιμένετε νὰ τὸν βοῆτε μὲ καινὰ βιβλίον στὸ χέρι. Αἱ καθημερινὰ του σχέσεις μὲ τὰ βιβλία καὶ τὰ χαρτιά δρογίζουν αὐτὰς — τὸ πρῶν καὶ λήγουν κατὰ τὰς δέκα. Μένει ἔτσι ὅλαις τίς ἄλλες ὥρες ἐλεύθερος, γιὰ νὰ ξεκουραζέται, καὶ νὰ δέχεται φίλους, καὶ διὰ τὴν «ἐκστρατιάν» ἀπαξ τῆς ἐβδομάδος πρὸς ἐπισκεψίαν τοῦ ποιητοῦ Δροσίνου, τοῦ ὁποῖου ἡ ἑπαυλις ἀπέχει πολὺ ἀπὸ τὴν ὁδὸν Θανάση Διάκου. Ἀλλὰ ἡ ζωὴ τοῦ γηραιοῦ λογιῶν ἔχει γνωρίσει τοὺς κόπους πολλῶν ἐκδρομῶν «ἐκστρατιῶν» τὰς ὁποίας ἐπεχείρησε διὰ νὰ γνωρίσῃ ἐκ τοῦ σύγγενος, τὰ ὅσα μέρη μᾶς ἐρεῖγραψεν, τόπους εἰς τοὺς ὁποίους ἀνεῖθρον φυσικὰς ὠραιότητας ἀναλόγους μὲ τὰς ὠραιότητας τῆς ἱστορικῆς των ἀξίας.

Ὁ Louis Bertrand γράψας τὴν ἱστορίαν τοῦ Λουδοβίκου 14ου, θαυμάζει τοὺς ἀρχιτέκτονας καὶ τοὺς τεχνίτας τῶν Βερσαλλιῶν, οἵτινες ἀλεξουσάλλωσαν εἰς τὰ Ἀνάκτορα ἐκεῖνα τὴν ἕως τότε πρὸδοδὸν καθε καλῆς καὶ καθε ἐφορηοσμένης τέχνης.

Παρατηροῦν, δὲ ὅτι ὁ Λουδοβίκος ἀπὸ ἀπόψεως τέχνης βεβαιεῖτο πάσης καλαισθησίας, καὶ ὅτι πᾶν τὸ ἀνεπιτυχὲς «προσῆρχετο ἐξ αὐτοῦ, καὶ πᾶν τὸ ἀληθὲς ὠραῖον ἐκ τῶν ἀρχιτεκτόνων καὶ τῶν τεχνιτῶν».

Ἀλλὰ μετὰ πᾶροδον ὀλίγων σελίδων ἀναγκάζεται νὰ δώσῃ εἰς τὸν Λουδοβίκον τὸν ἀνώτατον ἔπαινον, οὐχὶ δι' ἄλλον λόγον, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐμπνευσίαν τὴν ὁποίαν εἶχεν νὰ ἐκλέξῃ ὡς τόπον τῶν Ἀνακτόρων του, τὸ δάσος τῶν Βερσαλλιῶν.

Χαρακτηρίζει τὴν ἐπιλογὴν ὡς ἔργον «μεγάλου καλλιτέχνου». Καὶ φιλοσοφῶν προσθέτει ὅτι «ἀριστοῦργημα ἀρχιτεκτονικῆς σημαίνει τὴν σύμπαισιν ὠραίου οἰκοδομήματος μὲ ὠραιότητα τοποθεσίας αὐτοῦ. Καὶ τοῦτο ἀκριβῶς ἑξασφαλίζει κατὰ τὸ πλεῖστον τὴν ἐξαιρετικὴν ὠραιότητα τοῦ Παρθένου. Δηλαδὴ ἡ βῆσις ἐφ' ἣς ἔχει εὖτος ἀναγεροθῆ.»

Ἐνα ἀνάλογον χάρισμα διακρίνει εἰς τὴν ψυχὴν τῆς Δουκίσσης τῆς Πλακεντίας, ὁ Καμπούρογλου, (διότι θὰ ἀντελήφθη ὁ ἀναγνώστης ὅτι περὶ τοῦ Καμπούρογλου ὁμιλῶ). Ἐξυμνεῖ τὸν Σταμάτιον Κλεάνθην ὡς ἀρχιτέκτονα, ἀλλὰ ἀποδίδει τὰ ὀφειλόμενα πρὸς τὴν ψυχὴν τῆς Δουκίσσης, ἡ ὁποία τὴν Πεντέλην ἐπέλεξεν ὡς τόπον κατάλληλον διὰ νὰ τῆς κτίσῃ ὁ Κλεάνθης τὸ Καστέλλον τῆς Ροδοδάφνης, καὶ τὴν Maisonette.

Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν πρὸς δὲν ἐδυσκολεύθη νὰ μελετήσῃ τὴν Πεντέλην βῆμα πρὸς βῆμα, ἢ νὰ ἀναβαίῃ πρὸς τὸν Γέρακαν περιπατῶν, μὴν ἀπορῆτε πῶς σήμερα κατ' ὄλον του τὸ γῆρας, ἐξακολουθεῖ ἀκόμη νὰ ἀδιαφοροῦ διὰ τὸν ἀνή-

προσον πού παίρνει ά καξ της εβδομάδος προς επίσημην του Γεωργίου Δροσίνη.

Κατά κανόνα όμως ο Καμπούρογλου άποφεύγει πολλές θέσεις: όταν μένει στην Κηφισιά. Τόν καθιστά ψυχικώς αντάρκην, ή ειλότης της επαύλεως, και ο καθαρός άηρ πού του ανανεώνει τās δυνάμεις, του διατηρεί πρό πάντων άμυαλαν την πρόθυμιαν τών άφηγήσεων.

Είς μίαν πρόσφατον μετάβασίν μου έκει, ή πρόοδος της συνομιλίας μās παρέσυρε μέχρι τών δικαστικών άγώνων οι ό τυίοι πρόσωπιν έν Γαλλία επί της αυθεντικότητος τών προϊστορικών εδομηάτων του Γ'λοζ-λ. Και ο Καμπούρογλου, χωρίς να θέλη να έκφράση καμμίαν περί του Γ'λοζέι κρίσιν, μου ώμίλητε διά μικρών περί της τάσεως προς άπομίμησην άρχαιοτήτων, και μου ανέφεραν Αθηναϊν κτηματίαν της παρελθούσης γενεάς.

Ο Αθηναίος αυτός, άφού παρήγγειλεν είς έναν μαρμαράν ένα άγαλμα, τό παρέλαβε μυστηριωδώς, και τό μετέφερε είς τό κτήμα του.

Έκει τό έφθειρεν είς ώρισμένα σημεία με ένα πρόχειρον έργυλιόν, και κατόπιν άφού τό έθαψε βαθεία είς τόν κήπον του κτήματος, έφύτρεψε προς τό μέρος έκείνο και ένα δένδρον, και άφ' ου να υπήρχη τό άγαλμα, επί δικαπέντε έτη υπό την γήν, ένω τό δένδρον έν τω μεταξυ άνεπτύσσεται.

Κάποτε υπό τό πρόσχημα ένοασιών είς τό κτήμα, οι κληθέντες να σκάψουν τυχαίως άνευρον τόν άρχαίον καλλιτεχνικόν θησαυρόν!!!

Ο Αθηναίος κτηματίας, εκάλεσεν τόν Καμπούρογλου διά να γνωμοδοτήση.

Ο Καμπούρογλου του συνέστησεν να προσκαλέση ειδικόν άρχαιολόγον.

Εκλήθη τότε ο μακαρίτης Τσούντας, ο όποιος σχεδόν πριν προλάβει να δη τό άγαλμα, έβ-βίωσεν ότι είναι έργον συγχρόνου χονδροειδούς τέχνης!!! Τότε ο άτυχής κτηματίας ο όποιος τίς οίδα με πόσα ονειροτολήματα έζητην επί δεκαπέντε έτη (πού τό άγαλμα εύρίσκετο υπό την γήν) θάλων να καλύψη τό πράγματα, είπεν ότι ήθάλησεν να παίξη μίαν φίρσάν!!!

Κατά την ίδίαν αυτήν συνομιλίαν, από τόν ψεύτικον αυτόν θησαυρόν ο Καμπούρογλου έαήδησεν είς έναν άληθινόν θησαυρόν. Και μου είπεν ότι πολύ συνιστά είς τούς νέους να προσέξουν τός «ψυχαγωγίας».

«Ψυχαγωγίας» ο Καμπούρογλου έννοεί, όρον καθιερωμένον διά τὰ διά μελάνης γραμμένα περιθώρια του βιβλίου τὰ όποία εύρίσκει ο έρευνών τόμους παλαιών βιβλιοθηκών. Υπήρχεν δηλαδή παλαιά συνήθεια ο κάτοχος ένός βιβλίου—μιά; Καινης Διαθήκης παραδείγματος χάριν— να γυμίζη τὰ περιθώρια με την άφήγησιν μιάς ιστορίας πού έτυχεν να περιέλθη είς γνώσιν του.

Ενεθυμήθη ένω ήκουον αυτά, τόν Μεγάλον Φρειδερίκον, και τόν άνέφερα είς τόν Καμπούρογλου. Ο Μεγάς Φρειδερίκος έγραψεν σχόλια ιδικά του είς τό περιθώριον—άλλα σχόλια επί του κειμένου όπερ περιεκλείετο έν τω βιβλίω.

Αλλ' ο Καμπούρογλου μοι είπεν ότι δεν πρόκειται μόνον περί ταιούτου είδους σημειώσεων. Ολόκληραις άφηγήσεις συμβάντων έχουν σωθηί είς περιθώρια τόμων, άσχεταις με τό κείμενον. Πολλάκις ιδιωτικά σημειώσεις του κατόχου του βιβλίου. Διαφωτίζονται ένλοτε ιστορικά γεγονότα από τὰ περιθώρια αυτά. Κατά κανόνα όμως είναι δυσχερέστατον να ανακαλύψη τίς σε πού άνήκε τό βιβλίον, διότι οι συγγραφείς αυτών τών επί «περιθωρίου σημειώσεων» δεν τās άπογράφουν.

Ο Καμπούρογλου λέγει ότι δεν του μένει καιρός να προχωρήτη είς αυτές τās έρεύναις, άφίνει δε αυτήν την συμβουλήν είς τούς νεωτέρους, πιστεύων ότι τό «κείσμα της έρεύνης» ως δύναμις δημιουργική θα κατανίκηση έμπόδια και θα άνασύρη νέα διά την ιστορίαν στοιχεία από τὰ βύθη τών βιβλιοθηκών...

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΤΟΥ ΛΗΣΑΝΤΟΣ ΜΗΝΟΣ

4. ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ. Τό προς τόν λαόν διάγγελμα του κ. Πρωθυπουργού λήγει ούτω:

Δέν ένδομισα ότι ο πόλεμος αυτός, τόν όποιον όλοι εύχόμεθα βραχόν, αλλά διά τόν όποιον ούδεις γνωρίζει πόσον θα διαρκέση έπρεπε να ανακόψη τό έργον της αναδημιουργίας της Ελλάδος, τό όποιον άσχίσασμεν από της 4ης Αύγουστου 1935. Και διά τούτο, παρ' όλας τās τεραστίαις θυσίας, χάριν της πολεμικής ήμών προασκευής, δεν έδίστασα αύθ' επί σιγαμήν να επιδιώξω την συνέχισιν τών ειρημικών έργων, τών όποιών τόν άπολογισμόν και την μέλλουσαν κατεύθυνσιν γνωρίζεις καλώς Έλληνικέ Λαέ, καθώς και δεν έδίστασα πρό τών δαπανών οι όποιαι έχρειάζοντο διά την πνευματικήν και καλλιτεχνικήν ανύψωσιν του Έθνους, ούτε πρό τών δαπανών οι όποιαι έχρειάζοντο προς άνεκούρσιον της δυστυχίας και της πενίας. Τό ότι ή πολιτική μου αύτη επέβλε και άλλα βάρη είς τούς εύπορούντας τό γνωρίζω. Αλλά πάντοτε έπίστευσα ότι ο πλοβτος δεν παρέχει δικαιώματα, αλλά μόνον καθήκοντα και βάρη επιβάλλει.

Και έτσι ήμπορώ, κατά την σημερινήν ήμέραν, να στρωθω γεμάτος από εδγνωμοσύνην, αλλά και Ικανοποίησιν προς Σε, Έλληνικέ Λαέ. Και να Σε εύχαριστήσω. Να σας εύχαριστήσω, αγαπητοί μου άγρόται της Ελλάδος, ότι μόνον διότι χάρις είς έμάς μεταβάλλεται ή ώραία μας χώρα από άύχηράν έκτασιν είς μεγάλον άνθισμένον κήπον, αλλά πού παντός διότι χάρις είς τόν τίμιον ιδρωτά σας και τόν κόπον σας ήμπορούμε σήμερα, με διακεκομμένις σχεδόν τās θαλασσίας επικοινωνίας και δυσχερεστάταις τās κατά ξηράν ταιαύταις να ζήσωμεν. Να σας εύχαριστήσω προσφιλείς μου έργάται και υπάλληλοι, διότι, ένω ή ζωή σας έγινε ένεκα του οικονομικού άντικτύπου του πολέμου πολύ πλέον δύσκολη και πολλές φορές προβληματική, έν τούτοις, δεν έδίστασατε να δεχθίτε όλας τās στερήσεις και τās θυσίας και να μείνετε πειθοχικοί και άφωσιωμένοι είς τό Κράτος, τό όποιον ήξεύρετε ότι είναι ιδιαίτέρως Ιδικόν σας, τό Κράτος της 4ης Αύγουστου. Να σας εύχαριστήσω και μάλιστα θερμά, Έλληνες της άστικής τάξεως, πάσης φύσεως, άσχολίας και επαγγέλματος, διότι, σείς κυρίως, όπέστητε όχι μονάχα άγογγύστως, αλλά και προθύμως τό κολλοσιαίον βάρος τών οικονομικών μέτρων, τὰ όποια ήταν και είναι αναγκαία διά την διατήρησιν της Ελλάδος είς την περιωπήν της και γενικά είς κάθε περίστασιν και Ιδίως μέσα είς την τρικυμιαν πού διερχόμεθα. Και τέλος να Σε εύχαριστήσω έσένα, αγαπημένη μου Νεολαία δι' όλον τόν ένθουσιασμόν σου, την χαράν σου, την πίστιν σου, την εργασία σου και την ώραίαν βεβαιότητα πού μās δίδεις, πώς τίποτε δεν ήμπορεί να καταβάλη ποτέ τόν Ανταίον αυτόν πού λέγεται Έλληνικόν Έθνος. Και δεν είνε λίγο αυτό πού μās δίνεις μέσα είς την τρικυμιάδη θάλασσαν, την γεμάτην από σκοπέλους και ύφάλους, πού διατρέχομεν κατά την περιόδον αυτήν.

Ετσι, θα άντιμετωπίσωμεν την συνέχισιν του πολέμου, με την βεβαιότητα ότι άποφασισμένοι θα άντιμετωπίσωμεν κάθε αντίξοον περίστασιν και με θάρρος θα όπερικήσωμεν όλα τὰ έμπόδια πού θα τύχουν έμπρός μας.

Ηνωμένοι και άποφασισμένοι θα βυθίσωμεν έμπρός. Και όταν θα έλθη κάποτε ή εδλογημένη ώρα της ειρήνης, θα μās εύρη πολυ πλέον Ισχυρούς και χαλυβωμένους διά νέας έντονωτέρας έξορμήσεις.»

Καθ' όπασαν την Ελλάδα με πρωτοφανείς εκδηλώσεις ένθουσιασμού έπανηγυρίσθη ή 4η Αύγουστου. Είς τās Αθήνας άνω τών 300 000 λαοο μετέσχον της πρό του κ. Πρωθυπουργού παρελάσεως.

ρας, οι οποίοι εφαρμόζονται εις άλλους ανεξαιρέτως τους Έλληνας πολίτας.
 "Όσον αφορά τας άλλας άρριστες κατηγορίας περι καταδικών διά διαφόρους μικροπαροβασεις, ύπαγομένας εις τό Πταισματοδικειον, θά ήτο άσφαλώς μεγάλη, δξίωσις τό νά ζήση κανείς άπό τός δικαστικές και άστυνομικές αρχές ειός νομού τοϋ Βασιλείου νά άπαλλάξουν τόν πληθυσμόν τής περιφέρειας των άπό τός νόμους, οτινες Ιθύνουν τήν κανονικήν ζωήν τών ανθρώπων."

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΤΟΥ ΛΗΞΑΝΤΟΣ ΜΗΝΟΣ

2. ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ. Έν Γαλλία καταδική εις θάνατον τοϋ στρατηγού Ντε Γκώλ.
 3 Αύγουστου. 'Ο κόμης τών Παρισίων έγνωσισαται εις τήν Γαλλίαν. Γίνεταί λόγος περί σοβορίας προόδου τής μοιραχικής κινήσεως. 'Ο τέως ύπουργός κ. Μαντέλ έτιθεη υπό άστυνομικήν έπιτήρησιν.
 7. ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ. Δηιοσιεύεται ή συμφωνία τής 'Αγγλίας και τοϋ στρατηγού Ντε Γκώλ. Η συμφωνία, υπό γροιλολογίαν 1η 'Ιουλίου 1940 αναφέρει, ότι ή γαλλική δύναμις, ή βοιθοόσα τήν Μεγάλην Βρειανίαν ούδέποτε θέλει χρησιμοποιηθή έισιτίαν τής Γαλλίας. Εις τήν έπιστολήν του ο κ. Τσώρσιλ εκφράζει τήν άπόφασιν τής Μεγάλης Βρειανίας, όπως εξασφαλίση τήν πλήρη άνεξορτησίαν και τό μεγαλείον τής Γαλλίας μετά τήν τελικήν νίκην. Η σύμβασις καθορίζει κατόπιν τός λεπτομερείας τής διοικήσεως και συμμετοχής εις τόν άγώνα τών κατά έπράν, θάλασσαν και άέρα γαλλικών δυνάμεων τοϋ στρατηγού Ντε Γκώλ. Προέλασις τών 'Ιταλών εις Σομαλίαν.
 8. ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ. Άερομαχία πρωτοφανούς έντάσεως άνωθι τής Μάγχης.
 9. ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ. Άπόφασις τής 'Αγγλίας νά δώση καθεστώς κτήσεως εις τās 'Ιδίαις.
 17. ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ. Η Γερμανία κυρήξασα δλοκληρωτικόν άποκλεισμόν τής 'Αγγλίας, άπηύθενε διακοινώσεσις πρός τός ούδετέρας γώρας.
 19 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ. 'Ο Ιταλικός τύπος άποδίδει εις τός "Αγγλους τόν τορπιλλισμόν τής «Έλλης».
 Οι "Αγγλοι έξεκένωσαν τήν Σομαλίαν. Συγγαρητήρια τοϋ κ. Χίτλερ πρός τόν κ. Μουσσολίνι επί τή νίκη έν 'Ανατολική 'Αφρική. Έν Γαλλία διαλύονται αι Στοαί τών Τεκτόνων. Η γαλλική κυβέρνησις άποστρατεύει 150 στρατηγούς και ναύαρχους.
 21 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ. Έν Μεξικώ έγινε επίθεσις κατά τοϋ Τρότσκι. Κατά τās 'Ιδίαις πληροφορίας, ό έπιτεθείς κατά τοϋ Ρώσου άλλοτε έπιτρόπου φαίνεται ότι είναι ο Φράνκ Τζόισον, όστις λέγεται ότι είναι Έβρολος γαλλικής καταγωγής. Ούτος — κατά πληροφορίας προερχομένους εκ τής άστυνομίας — είχε προσκληθή εις γελμα υπό τοϋ Τρότσκι, εις τό όποιον και παρεκάθησε, έφερε δέ μεθ' έαυτοϋ μικρόν σφυρίον, με τό όποιον και εκτύπησε τό θόμα.
 'Ο Τζόισον μετά τήν άπόπειράν του συνελήφθη και έκακοποιήθη υπό τών φρουρών τοϋ Τρότσκι και ήδη κρατείται εις τήν φυλοκήν.
 22. ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ. 'Ο Τρότσκι άπεβίωσεν. 'Ο δολοφόνος του άρνεΐται νά όμιλήση.
 23. ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ. Σφοδρός άγών διά τηλεβόλων μεγάλου βεληνεκούε τοποθειμένων εκατέρωθεν τής Μάγχης. Ζωηρά άντισσημιτική διαδήλωσις έν Παρισίοις.
 24. ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ. Γερμονικά άεροπλάνα 500 έλαβον μέρος εις τās κατά τής 'Αγγλίας έπιδρομάς. Μία βόμβα έπεσεν έντός αιθαύσης κινηματογράφου. 'Ο βασιλεύς τής 'Αγγλίας έπιθεώρησε τās γαλλικά στρατεύματα τοϋ Ντε Γκώλ.
 26. ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ. Εις τός 'Ηνωμένους Πολιτείας ή παραγωγή άεροπλάνων έφθασεν 18 χιλιάδας κατά τρίμηνον. Θάνατος τοϋ Δουκάς τής Γκίλης μνηστήρος τοϋ γαλλικού θρόνου.
 'Ο εκτελεστής τής διαθήκης τοϋ Τρότσκι 'Αλβέρτος Γκόλντμαν άπηύθενε τηλεγράφημα πρός τόν ύπουργόν τών Εξωτερικών τών 'Ηνωμένων Πολιτειών κ. Χόλλ, διά τοϋ όπολου διαμαρτύρεται δικτι ο άμερικανική κυβέρνησις άρνεΐται νά έπιτρέψη τήν μετοφοράν τής σορού τοϋ Τρότσκι εις Νέαν 'Υόρκην και άπειλεί ότι έν περιπτώσει όριστικής άρνήσεως, θά διοργανωθή μεγάλη διαδήλωσις διαμαρτυρίας εις τήν Νέαν 'Υόρκην.

27. ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ. Γερμονικά άεροπλάνα έπέδραμον και πάλιν κατά τοϋ Λονδίνου. Άερομαχία επί έξάωρον.
 28. ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ. Άερομαχία υπεράνω τοϋ Ταμέσεως. Σκοπός τών Γερμονών ή κατάπνησις τοϋ άγγλικού πληθυσμού. 'Αφ' έτέρου ανακοινούται ότι οι "Αγγλοι βομβαρδίσαντες τόν ναύσταθμον τοϋ Κιέλου έπροκάλεσαν 5 μεγάλας πυρκαϊάς.
 29 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ. Αι άποικίαι Καμερόν και Γαλλικό Κογκό, ακολουθοϋν τό παράδειγμα τοϋ Τσάντ, άπεκήρυξαν τήν Κυβέρνησιν Πεταίν και προσεχώρησαν εις τόν Στρατηγόν Ντε Γκώλ.
 30. ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ. Τρείς άεροπορικά κατά τοϋ Λονδίνου έπιδρομά. Μετέσχον 700 άεροπλάνα.
 31. ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ. Συνεχίζονται αι όμοιβαΐαι έπιδρομάι κατά Βερολίνου και Λονδίνου. 'Ο διεθνής Τύπος ύπολογίζει ότι 5.000.000 βόμβαις έρρίφθησαν κατά τό πρώτον έτος τοϋ πολέμου.

Ο ΔΙΟΝΥΣΟΣ

Περίφημον γλυπτόν εκ τοϋ ανατολικού αιώματος τοϋ Παρθενώνος
 'Υπάρχει διάδοσις ότι ή 'Αγγλική κυβέρνησις έφρόντισε νά προστατεύση από ένδεχόμενα τοϋ πολέμου τās μοναδικά 'Ελγίνεια κήρυμα, ως άποκαλούνται όσα άφήρεσα (πρό ένός και πλέον αΐωνος) ο Λόρδος 'Ελγιν εκ τών δύο αιώμάτων τοϋ Παρθενώνος. Κατά τήν έν λόγω είδησιν ή Κυβέρνησις άπέστειλεν ταύτα πρό μηνών εις Καναδάν. Έν τών θαυμασιωτάτων τούτων γλυπτών είναι και ο άπεικονιζόμενος Θεός όστις εικόζεται ότι παριστά τόν Θεόν Διόνυσον.
 'Αντίτυπον τούτου εις τοιμέντο άπεστάλη πρό τινων έτών υπό τής Διευθόνσεως τοϋ Βρετανικού Μουσείου πρός τήν 'Ελληνικήν Κυβέρνησιν και έτοποθειθή επί τοϋ ανατολικού αιώματος τοϋ Παρθενώνος, τό 'Ιδιον συνέβη πρό έτών και διά τήν 2αν πρός Δυσμάς Καρυάτιδα τοϋ 'Ερεχθείου, ήν όμοίως είχαν μεταφέρει εις Λοιδίνον ο 'Ελγιν.
 ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΗΣ Α. Υ. ΤΟΥ ΠΡΙΓΚΗΠΟΣ ΠΕΤΡΟΥ

Ἐντὸς ὀλίγου κυκλοφοροῦν εἰς πολυτελεῖ τὸμον αἱ δημοσιευθεῖσαι εἰς τὴν ἡμερῖδα «Πρωίαν» ἐντυπώσεις τῆς Α. Β. Υ. τοῦ πρίγκηπος Πέτρου ἐκ τοῦ ἀνά τὴν Δυτικὴν Ἀφρικὴν καὶ Ἀσίαν ταξιδίου του.

Τὸ βιβλίον προλογίζει ὁ ἐπιφανὴς ἀρχαιολόγος κ. Ἀλεξ. Φιλαδελφεύς, περιέχει δὲ καὶ μίαν ἐπιτυχεῖ σκιαγραφίαν τῆς Α. Β. Υ. γραφείσαν ὑπὸ τοῦ δημοσιογράφου κ. Α. Σκανδάμη ὅστις ἐπιμελήθη τὴν ὅλην ἐκδοσιν. Τὸ βιβλίον τοῦ Πρίγκηπος φέρει τὸν τίτλον «Ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Καλκούτταν» (ταξιδιωτικαὶ ἐντυπώσεις) θὰ εἶναι δὲ λόγῳ τοῦ κατ' ἐξοχὴν ἱστορικοῦ περιεχομένου του ἐξαιρετικῶς ἐνδιαφέρον.

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Τὴν 30ὴν Αὐγούστου τρέχοντος ἔτους ἐκυκλοφόρησεν ἡ ὑπ' ἀριθ. 193)25 ἐγκύκλιος τοῦ Συνδέσμου Ἑλλήνων Βιομηχάνων καὶ Βιοτεχνῶν.

Τὸ ἄρθρον 2ον τῆς ἐγκυκλίου ταύτης κοινοποιεῖ πρὸς τὰ μέλη τοῦ Συνδέσμου, τὰ ἑξῆς :

«Ἡ Διοκοῦσα Ἐπιτροπὴ τοῦ καθ' ἡμᾶς Συνδέσμου ἐν συνεδριάσει τῆς ἔλαβε καὶ τὴν ἑξῆς ἀπόφασιν, ἣν παραθέτομεν, παρακαλοῦμεν δὲ ὅπως εὐαρεστοῦμενοι, σημειώσητε καλῶς τὸ περιεχόμενον τῆς.

«Ὁ Σύνδεσμος Βιομηχάνων ἀναγνωρίζει εἰς τὸ πτυχίον τῶν ἀποφοίτων τῆς Σχολῆς Βιομηχανικῶν Σπουδῶν τὴν ἀξίαν πτυχίου ἀνωτέρας Σχολῆς.

Εἰς δὲ τὸ πιστοποιητικὸν σπουδῶν τὴν ἀξίαν πτυχίου μέσης Σχολῆς.

Ὁ Σύνδεσμος ἀναγνωρίζει καὶ συνιστᾷ εἰς τὰ μέλη του ὅπως ἀναγνωρῶσιν εἰς τὸν κάτοχον τοῦ πτυχίου ἢ τοῦ πιστοποιητικοῦ τὸ δικαίωμα ὅπως δασάκις κρίνεται ἢ προαγωγή του ἐν τῇ ἐπιχειρήσει εἰς ἣν ἐρνάζεται, προτιμᾶται ὁ κάτοχος τοῦ πτυχίου ἢ τοῦ πιστοποιητικοῦ ἀπὸ ἄλλον ὑπάλληλον ἔχοντα ἰκανότητα ἴσην. Τὸ αὐτὸ δὲ δικαίωμα ἀναγνωρίζεται προκειμένου περὶ διορισμοῦ εἰς βιομηχανικὰς ἢ βιοτεχνικὰς ἐπιχειρήσεις. Ὁ κάτοχος τοῦ πτυχίου ἢ τοῦ πιστοποιητικοῦ προτιμᾶται ἄλλων ὑποψηφίων ἴσης ἰκανότητος.»

«ΠΙΣΤΙΣ» ΥΠΟ ΙΩΑΝΝΟΥ ΒΕΖΑΝΗ

Ὁ μηχανικὸς κ. Ἰωάννης Βεζανῆς, ἀπὸ μακροῦ γνωστὸς διὰ τὴν ἐπίδοσιν τοῦ εἰς κοινωνικὰς καὶ ἱστορικὰς μελέτας, ἔθεσεν κατ' αὐτὰς εἰς κυκλοφορίαν νέαν μελέτην τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «ΠΙΣΤΙΣ». Τὸ νέον ἔργον τοῦ κ. Βεζανῆ ἀναφέρεται εἰς τὸν τονισμὸν τῆς σημερινῆς τὴν ὅποیان ἔχει ἡ ΠΙΣΤΙΣ διὰ τὸν πνευματικὸν ὅπως καὶ διὰ τὸν κοινωνικὸν ἄνθρωπον.

Ἡ πίστις διὰ τὸν κ. Βεζανῆ ἀποτελεῖ κυρίως τὸ κέντρον καὶ τὴν βῆσιν ὅλων τῶν κοινωνικῶν φαινομένων ἐπιτυγχάνει δὲ διὰ τῆς ἀνωτέρω ἀπίψεως ἔρμηνείας λίαν ἐπιτυχεῖς τῶν κοινωνικῶν φαινομένων καὶ συμβιβάζομενας πλήρως μὲ τὰς ἐρμηνείας αὐτῶν αἰτινες πηγάζουσιν ἀπὸ τὰς κοσμοθεωρητικὰς ἐδρατώσεις τῶν ἰδεολογιῶν, τῶν ολοκληρωτικῶν κρατῶν.

Τέλος ἡ μελέτη τοῦ κ. Βεζανῆ διαπνέεται ἀπὸ ἓνα πνεῦμα αἰσιοδοξίας διὰ τὴν ζωὴν ἀπαραίτητον σήμερον ἰδίως εἰς τοὺς νέους καὶ ἐκ τούτου νομιζομέν ὅτι θὰ εἴη νὰ μείνη οὐδεὶς νέος ἀμέτοχος αὐτοῦ.

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΣΙΒΙΤΑΝΙΔΕΙΟΥ

Ὁ διακεκριμένος καθηγητὴς τῆς Σχολῆς κ. Π. Παπαδέας ὅστις πλὴν τῆς διδασκαλίας ἣν παρέχει διευθύνει κατὰ τρόπον ὑποδειγματικόν τὴν πλουσίαν βιβλιοθήκην τῆς Σχολῆς, ἐξέδωκεν προσφάτως «Γραμματικὴν καὶ Ὀρθογραφίαν τῆς νέας Ἑλληνικῆς γλώσσης», συγγραφείσαν εἰδικῶς διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν Ἐπαγγελματικῶν καὶ Τεχνικῶν Σχολῶν, συμφώνως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῶν Σχολῶν τούτων.

Τὸ βιβλίον τοῦτο τὸ συνέστησεν πρὸς τὰς ἐν λόγῳ Σχολὰς λίαν τιμητικῆ ἐγκύκλιος τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, ὡς βοηθητικὸν διδακτικὸν βιβλίον, πρὸς χρῆσιν τοῦ διδακτικοῦ καὶ μαθητικοῦ προσωπικοῦ.

ΣΧΟΛΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

(ΑΘΗΝΑΙ, 78 Ὀδὸς Ἀκαδημίας)

Ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ Συνδέσμου Βιομηχάνων καὶ τοῦ Συνδέσμου τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἀνωνύμων Ἐταιρειῶν

Πρόεδρος Διοικητικοῦ Συμβουλίου **Ἐπαμεινώνδας Χαρίλαος.**

Ἀντιπρόεδρος **Ἀνδρέας Χατζηκυριαῆκος.**

Ἡ φοίτησις πρὸς ἀπόκτησιν πιστοποιητικοῦ σπουδῶν εἶναι διετής.

Ἡ φοίτησις πρὸς ἀπόκτησιν πτυχίου εἶναι τριετής.

Ἀπόφασις τοῦ Συνδέσμου τῶν Βιομηχάνων ἀναγνωρίζει τὸ πτυχίον τῆς Σχολῆς, ὡς πτυχίον ἀνωτέρων σπουδῶν.

Ἐγγραφαὶ ἐνέργοθονται καθ' ὅλα τὰ ἀπογεύματα ἀπὸ 4 μέχρι

ὀγδοῆς καὶ ἡμισίας.

ΑΝΑΤΥΠΩΣΕΙΣ ΕΚ ΤΩΝ "ΝΕΩΝ ΔΡΟΜΩΝ",

Ἄνετυπώθησαν εἰς τεύχη αὐτοτελῆ αἰ κάτωθι εἰς τοὺς «Νέους Δρόμους» δημοσιευθεῖσαι ἔργασαι:

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑ ΧΑΡΙΛΑΟΥ:

Ἱεραρχικὴ καὶ πολιτικὴ (μέρος πρῶτον)

Ν. Π. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ:

Ἡ Βιβλιοθήκη καὶ τὸ Ἱστορικὸν καὶ Πολιτικὸν

Ἄρχειον Νικολάου Δ. Λεβίδη

ΑΙ ΒΑΚΧΑΙ ΤΟΥ ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ Μετάφρασις Παλιμύρας

Χονδροδήμου μετὰ προλόγου Ἄλ. Θ. Φιλαδέλφεως

ΣΤΑΥΡΟΥ. ΚΩΝΣΤ. ΤΣΑΛΔΑΡΗ:

Ὁ περὶ ἀρρέως τῆς σταθεροποιήσεως Νόμος 25422

ΕΝ ΑΡΧΑΪΚΟΝ ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ

Ἐπὶ τὴν τιμὴν τοῦ κ. Ἄλεξ. Φιλαδέλφεως

ΕΥΡΩΤΑΣ ΑΛΕΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΗ Α.Ε.

ΚΥΛΙΝΑΡΟΜΥΛΟΙ ΑΔΕΛΦΩΝ ΚΟΥΜΑΝΤΑΡΟΥ
ΕΥΡΩΤΑΣ ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1929—ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ
ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ: 250.000 κελ.

Διεύθυνσις (Ἀθηνῶν—Πειραιῶς) Πειραιῶς Τηλ.: 43411

Ἐμπορ. τμήμα (Ἀθηνῶν—Πειραιῶς) » 42218

Τηλ. Κέντρου » 44081

ΑΝΩΝ. ΕΤ. ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Ἀριθμὸς Τηλεφώνου 25.404

Κεφάλαιον καταβεβλημένον Ἀρχ. 15.000.000

Ἀποθεματικὰ τῆς 30)12)36 » 10.810.000

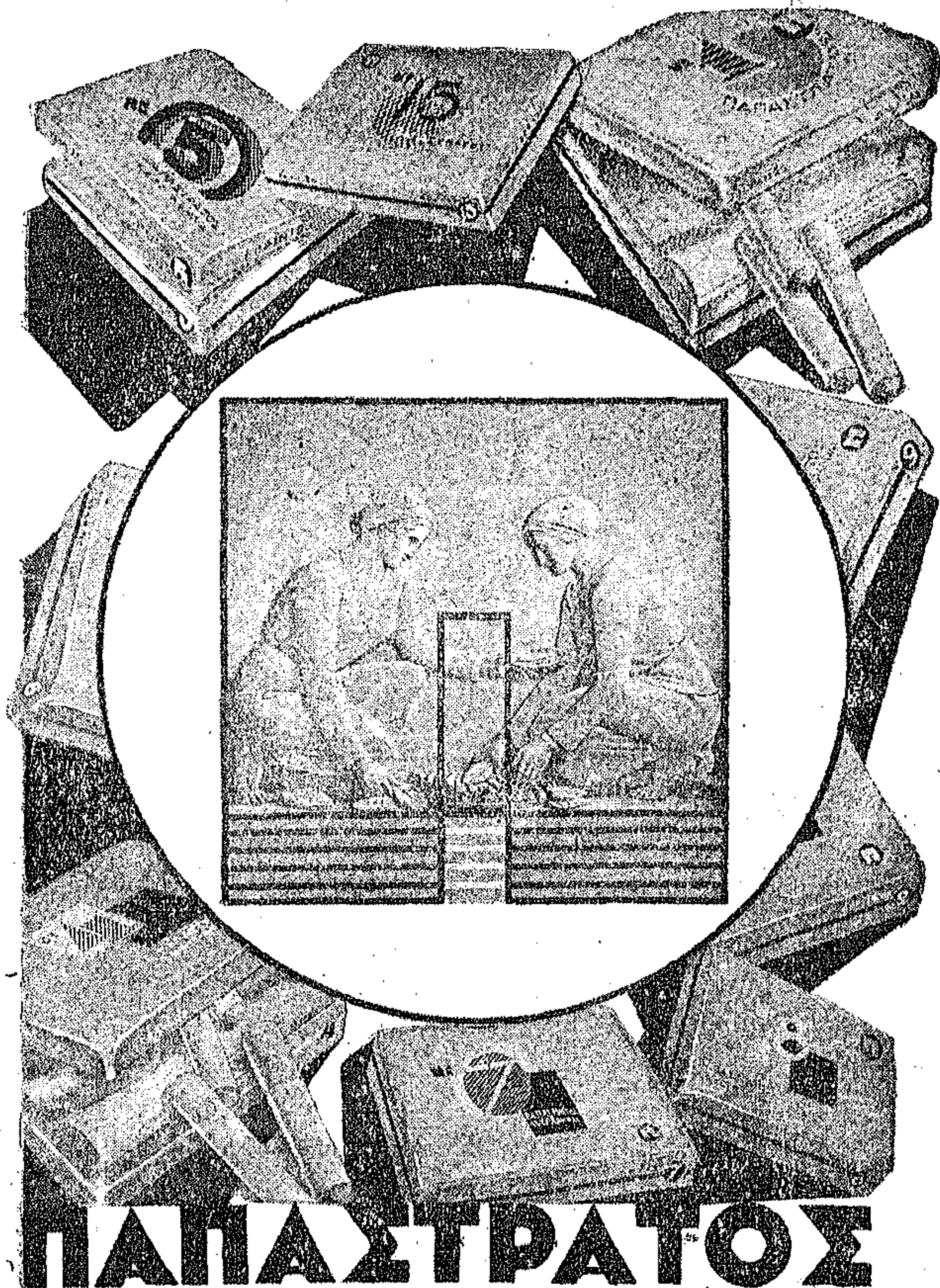
ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ Οἰνοποιίας καὶ Οἰνοπνευματοποιίας ἐν Καλάμαις.

ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΑ Ἐν Καλάμαις—Λόγγα—Θούρια.

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ Ζυμῶν Ἀλοποιίας ἐν Σταφίδος ἐν Καλάμαις

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ Παραγωγῆς τρογικῶν δξάνων ἐν Πειραιεὶ (ὁδὸς Θηβῶν)

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 155

ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΣ

ΔΗΛΩΣΙΣ

Η ΕΡΙΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΝΑΟΥΣΗΣ ΛΑΝΑΡΑ - ΚΥΡΤΣΗ ΣΙΑ Α. Ε.

Φέρει εις γνώσιν του κοινού, ότι η ειδική έπεξεργασία των ύφασμάτων κατά το σύστημα

"ONDON SHRUNK,"

την οποίαν εξαγγέλλει συνάδελφος, επιχείρησις ότι μέλλει αυτή το πρώτον εν Ελλάδι να εφαρμογή επί των ύφασμάτων της, εφαρμόζεται ύφ' ήμών

ΑΠΟ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1928

και εις αυτήν όφείλεται ό λόγος διά τον όποιον τά ύφάσματά μας ούτε μαζεύουν, ούτε τσαλακώνουν, άποκτήσαντα ούτω την άμέριστον και ανεπιφύλακτον έμπιστοσύνην και εκτίμησιν της πολυπληθοϋς ήμών πελατείας.

ΕΡΙΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΝΑΟΥΣΗΣ ΛΑΝΑΡΑ - ΚΥΡΤΣΗ & ΣΙΑ Α. Ε.

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ. — Τέρμα Κολοκυνθοϋς

ΚΕΦΑΛΑΙΑ : Άποθεματικά και Κρατήσεις Δρχ. 200.000.000

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ :

1) Έν Αθήναις	} Κλωστήριον, Έφαντήριον, Φινιριστήριον και Βαμβακοκλωστήριον
2) Έν Ναούση	

Προϊόντα :

Όλα τά είδη των μαλλίνων ύφασμάτων άνδρικών και γυναικείων

Παραγωγή :

3.000.000 μέτρα ύφασμάτων έτησίως, αξίας 300.000.000 δραχμών

Άπασχολούμενον προσωπικόν :

- 1) Έπαγγελματιών : 150
- 2) Έργατικών : 4.200

ΧΡΩΜΑΤΟΥΡΓΕΙΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Σ. Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ & ΣΙΑ Α. Ε.

Βιομηχανία ίδρυθεσα τώ 1883

ΕΔΡΑ · ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ · ΓΡΑΦΕΙΑ :

Νέον Φάληρον — Τηλέφωνον : 44.151—44.152

ΑΠΟΘΗΚΑΙ ΠΩΛΗΣΕΩΝ :

Αθήναι — Λυκούργου 18. Τηλέφωνον : 52 381

Πειραιεύς — Λεωφ. Μιαούλη 27α. Τηλέφ. 40-211

Θεσσαλονίκη — Έρμου και Άριστοτέλους. Τηλέφ. 25-10

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ

ΧΡΩΣΤΙΚΑΙ ΟΥΣΙΑΙ παντός είδους (χρώματα άνιλίνης, χρωμιου, άλιζαρίνης, θειοΐχα κλπ.) Διάφορα Φαρμακευτικά και Χημικά προϊόντα, Άνθρακικόν δξύ, Άμμωνίαι άφοιοι και ύγρα, Τουρκικόν έλαιον, Θεϊκόν νάτριον κρυστ., Ύδροφιλος βάμβαξ, Βάτται (ραπτών), Πάγος κλπ.

ΣΧΟΛΗ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ "ΗΦΑΙΣΤΟΣ,"

Ίδρυθεσα παρά του Έκπαιδευτικού Συνδέσμου Αθηνών έγκειρισμένη υπό του έπι της Έθνικης Οικονομίας Έπουργείου

Έδρα εν Αθήναις. Όδός Μιχαήλ Βόδα αριθμός 8

Τηλέφωνον 52.502

ΑΝΩΝ. ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΤΑΛΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡ. ΜΕΤΑΛΛΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΔΡΑ : ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ (Όδός Κοραή 1) — ΤΗΛΕΦ. 22 475

Μεταλλεύα Νικελίου εν Λαρίμνη Λοκρίδος

» Χρωμιούχου Σιδήρου εν Λαρίμνη και Λουτσιώ (Λοκρίδος)

» Λευκολίθου εν Εύβοία

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΝ ΕΞΕΝΟΦ. ΙΩ. ΧΑΤΖΗΣΑΡΑΝΤΟΥ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΠΟΙΝΙΚΑ — ΑΣΤΙΚΑ — ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ

ΟΔΟΣ ΚΟΡΑΗ ΑΡΙΘ. 4

ΤΗΛΕΦ. 24-532

ΑΘΗΝΑΙ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ ΧΗΜΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ
ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: 'Οδός Πατησίων 30 α | Τηλεγρ. Δ)σις «ΟΣΤΕΔΕΡΚΟ»
ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ: 'Οδ. 'Ορφείως (Ρούφ) | ΤΗΛΕΦΩΝΑ: } 24.181 Γραφεία
563.313 'Εργοστάσιον

Προϊόντα Φυτόκαρπον:

'Ενεργός άποχρωστικός άνθραξ δι' Οίνοποιϊαν, 'Αμυλοσάκχαρον, Ζακχαροποιϊαν, 'Ελαιουργϊαν, Πυρηνελαιουργϊαν, Σπινθηλαιουργϊαν κλπ.

'Ετερα προϊόντα έργοστασίων

Κόλλα: 'Οστεόκολλα (ΓΑΥΡΟΣ), Δερματοκόλλα, Νευρόκολλα, Ζελατίνα Οίνοποιϊας, Ζελατίνα Βιομηχανική, Κόλλα Larin Saic (Κορμιζοποιϊών), Πλάστα τυπογραφικών κυλίνδρων.

Σάπωνες: Rhododerma (Ρόδοδερμα), Bull Kake κλπ. άρωματικοί, Saic (Τύπου Σκυλάττ), Ρούφ εις κόνιν, 'Αμυγδάλου, Κοινοί πλύσεως (Τύπου Μασσαλίας).

Λιπάσματα: 'Υπερφωσφοριμένον και 'Οστεάλευρον (έξ όστίων), 'Αζωτάλευρον (όργανικόν λίπασμα).

Τροφαί ζώων: Κτηνατροφικόν (κόνις όστίων) (διά ζώα και πουλερικά)

ΑΝ. ΕΛΛ. ΕΤ. ΧΗΜ. ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ & ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ: ΚΟΡΑΗ | ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΑΡΙΘ. 22 631, 22 632, 22-671
'Εμπορική Δ)σις και 'Εργοστάσια: ένΓΕΙΡΑΙΕΙ (ΔΡΑΠΕΤΣΟΝΑ)
'Αριθμός Τηλεφώνου: 40 351

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΥΑΛΟΥΡΓΕΙΟΥ: 'Υαλοπίνακες: Κοινοί, Διαμαντέ, 'Αδιαφανείς (Μάε) και Λείας. 'Επιφανείας. 'Υάλινα είδη Οικοδομικών: Φωταγωγά, Τούβλα, Πλακάκια, Κέρτιμοι.

ΕΙΔΗ ΗΜΙΛΕΥΚΟΥ ΥΑΛΟΥ

Φιάλαι γυμναί: Κοινά, Οίνου, Λικέρ, Σουμάδας, Ζύθου, 'Αεριούχων ποτών, Μεταλλικών υδάτων και Βιομηχανικά παντός είδους.

Γυλόνια Γυμνά και Πλεκτά.

Δαμιζάναι Γυμνά, Πλεκνά και με κόφφας.

Παγονιέρα Πλεκτά.

Βαρελάκια Γυμνά και Πλεκτά.

ΠΑΓΙΔΕΣ δια την καταπολέμησιν της ΜΥΙΓΑΣ της ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ

ΕΚΘΕΣΙΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ: Πανεπιστημίου άριθμός 6
Τηλέφωνον: 27 781

Τηλεγραφική διεύθυνσις: ΟΞΕΛΛ ΑΘΗΝΑΣ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΥΦΑΝΤΗΡΙΑ Α. Ε.

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ Τηλεγρ. Διεύθ. «Ελληνυφ»
Νέα Σφαγεία—'Οδός Πειραιώς Τηλέφ. 92-61

- 1) ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΒΑΜΒΑΚΕΡΩΝ α) 'Απαντα τά Βαμβακερά είδη εις έκλεκτάς ποιότητας. β) Νήματα Βαμβακερά.
- 2) ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΜΑΛΛΙΝΩΝ α) Μάλλινα Νήματα. β) 'Υφάσματα Μαλλοβάμβακα, 'Ανδρικά και Γυναικεία εις πλουσίαν συλλογήν.

Α. Ε. ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ "ΕΛΛΑΪΣ",
ΝΕΟΝ ΦΑΛΗΡΟΝ — Τηλ. 44-361

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ:

- Α) ΕΔΩΔΙΜΑ: α) 'Εξευγενισμένα: 'Ελαιόλαδον, Βαμβακέλαιον, Καρυδέλαιον, Ζωϊκόν λίπος β) 'Υδρογονωμένα: 'Ελαιόλαδα, Βαμβακέλαια, Καρυδίη, 'Ιχθυέλαια. γ) Τυποποιημένα: «'Ελαιολαδον άγνον» Τύπος έλαιολαδου προς έξαγωγήν. «Φιντίνη» 'Αγνόν φυϊκόν βούτυρον. «Φιντολίη» αντιλαθιστώσα τό φρέσκον βούτυρον. «Στερεόλ» Μαγειρικόν βούτυρον άπο λεικωτικώς έξ έλαιολαδου «'Ελαΐς ΟΤΣ» Λευκή έλληνική βρώμη συμπιεσμένη.
- Β) ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ: α) Λινέλαια: 'Ομά, βρασμένα, διπλοβρασμένα, ραφινάτα, διπλοραφινάτα, λευκά, Stand oil β) 'Οξυγόνον. γ) Λιπαρά και άστατικά όξια.
- Γ) ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΑ: Λινάλευρον, Βαμβακόπητα, Καρυδόπητα, Πίτυρα, βρώμης κ.λ.π.

ΜΕΤΑΕΟΨΦΑΝΤΟΥΡΓΕΙΟΝ
Η "ΧΡΥΣΑΛΙΣ",
ΣΤΥΛ. Η. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Α. Ε.

Κεφάλαιον όλοσχερώς κατηνον Δρ. 30.000.000
Κεφάλαια 'Αποθεματικά » 19.000.000

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ: 'Εν 'Αθήναις (Ποδονίφτη) και έν Γουμνίτση (Μαιιδονίης)
ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΗ: Χονδρικής πώλησεως Μητροπόλεως 48.
ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ: Ταχυδρομ. Γραμματ. 68 Τηλεγ. Μεταξοχουσαλις 'Αθήνας
ΤΗΛΕΦΩΝΑ 'Εργοστ. Ποδονίφτη άρ. 81-951-81-952 'Αποθήκης 20-248

ΕΙΔΗ ΤΙΝΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΜΑΣ

Κρέπ Σιν— Φουλάρ— Ζωρζέτ— Κρεπόν— Μαροκαίν— Σατέν—
Σεριζιέ, Λατέν, Κλοκέ, 'Εμπριμέ.

ΚΡΕΠ ΕΙΣ ΜΕΓΑΛΗΝ ΠΟΙΚΙΛΙΑΝ ΤΥΠΩΝ

Μαλλομέταξα έπανωφορίων, Σετακρυβτες, Κουκουλίρικα, φόδρες, ραπτών, φόδρες καπέλλων, Μισσαρέ τσαντών.
'Υφάσματα επίπλων, Στόφες κλαδωτές.

ΑΠΑΝΤΑ ΦΕΡΟΥΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΥΓΙΑ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ

ΚΑΡΟΛΟΣ ΦΙΕ Α. Ε.

Διατήρησις εἰς ψυκτικούς θαλάμους
Ταπήτων, Γουναρικῶν, Μαλλίνων Ὑ-
φασμάτων κλπ.

Ἡ Α. Ε. «ΚΑΡΟΛΟΣ ΦΙΕ» καθώρισεν διὰ τὴν
ἐφετεινὴν περίοδον (ἀπὸ 15 Ἀπριλίου ἕως 30 Ὀ-
κτωβρίου 1938) τὰ κάτωθι τεμολόγια διὰ τὸ τμήμα
τῆς διατηρήσεως ταπήτων, γουναρικῶν κλπ.

ΔΙΑ ΤΑΠΗΤΑΣ

Ἀπὸ 1 ἕως 5 τετρ. μ. Δρχ. 40 τὸ τεμάχιον
» 5 » 10 » » » 75 » »
» 10 » 20 » » » 7 κατὰ τετρ. μ.
Ἄνω τῶν 20 » » » 10 » »

Ἐπὶ πλέον πέντε τοῖς χιλίοις ὡς ἀσφάλιστρα ἐπὶ
τῆς δηλουμένης ἀξίας ἐκάστου τάπητος, ὡς καὶ Δρχ.
30 δι' ἔξοδα παραλαβῆς καὶ παραδόσεως τούτων διὰ
τῶν αὐτοκινήτων τῆς Ἑταιρείας.

ΔΙΑ ΓΟΥΝΑΡΙΚΑ

Δι' ἕκαστον τεμάχιον Δρχ. 100.

Ἐπὶ πλέον δέκα τοῖς χιλίοις ὡς ἀσφάλιστρα ἐπὶ
τῆς δηλουμένης ἀξίας ἐκάστου γουναρικοῦ, ὡς καὶ Δρχ.
30 δι' ἔξοδα παραλαβῆς καὶ παραδόσεως τούτων διὰ
τῶν αὐτοκινήτων τῆς Ἑταιρείας.

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ: ΠΑΤΗΣΙΩΝ 307

ΤΗΛΕΦΩΝΗΣΑΤΕ: 80-191

ΑΓΟΡΑΖΕΤΕ ΕΛΛΗΝ. ΤΑΠΗΤΑΣ

Ὁ Ἑλληνικὸς τάπητς εἶναι τὸ ἀπαραίτητον συμ-
πλήρωμα κάθε σοβαρᾶς ἐπιπλώσεως.

Οἱ Ἑλληνικοὶ τάπητες εἶνε πλέον ἀνώτεροι τῶν
Περσικῶν καὶ ὄλων τῶν Ἀνατολικῶν εἰς σχέδια, χρω-
ματισμοὺς καὶ στερεότητα.

Ἡ ἀγορὰ Ἑλληνικῶν χειροποιήτων ταπήτων εἶνε
μία πολὺ καλὴ τοποθέτησις χρημάτων καὶ παρέχει ἐρ-
γασίαν εἰς χιλιάδας ἐργαζομένων τῶν ἐπαρχικῶν καὶ τῆς
πρωτευούσης.

Ἑλληνικὸς Ταπητουργικὸς Ὄργανισμὸς

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1841

Κεφάλαια Μετοχικὰ καὶ Ἀποθεματικά Δρχ. 1.205.000.000
Καταθέσεις (τῆ 26 — 6 — 1940) 10.680.000 000

ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ: ΑΛΕΞ. Γ. ΚΟΡΙΖΗΣ

Κεντρικὸν Κατάστημα ἐν Ἀθήναις
Ὑποκαταστήματα καὶ Πρακτορεῖα εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἐκτελεῖ πάσης φύσε-
ως τραπεζικὰς ἐργασίας καὶ ὑπὸ ἐξαιρετικῶς συμφέροντας
ἥρους. Δέχεται δὲ καταθέσεις εἰς δραχμὰς (εἰς πρώτην ζή-
τησιν, ἐπὶ προθεσίμῳ, διαρκεῖς καὶ ταμειουθηρίου) μετὰ
εὐνοϊκὰ ἐπιτόκια.

Εἰδικὰ ἐυκολίαι καὶ συμφέροντες ὅροι διὰ τὰ ἐμβά-
σματα καὶ γενικῶς τὰς μετὰ τῆς Ἑλλάδος συναλλαγὰς τῶν
ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Ἑλλήνων. Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα διατηρεῖ
πλήρες δίκτυον ἀνταποκριτῶν εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ ἐξω-
τερικοῦ, εἶναι δὲ ἀνταποκριτὴς ἐν Ἑλλάδι τῶν μεγαλητέ-
ρων ξένων τραπεζῶν.

ΑΝΩΝ. ΓΕΝ. ΕΤ. ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
Μέγαρον Ἀφθονίδου — Δεύτερος δροφος ὁδὸς Παπαρρηγοπούλου 9
ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΡΧ. 14.600.000

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ: Εἰς Δρακετώνα Πειραιῶς τσιμέντα «Ἡρακλῆς» καὶ ὑπερ-
τσιμέντα Ἐρυθροῦ κύβου 90.000 τόννου ἐτησίως. — Ἐν Βόλῳ τσιμέντα «Ὀλυμ-
πος» καὶ ὑπερτσιμέντα Πρασίνου τριγώνου 50.000 τόννου.

ΤΗΛΕΦΩΝΑ: Κεντρικῶν Γραφ. Διευθύνσεως 25.101. — Λογιστηρίου 21.921
Ἐργοστασίου Δρακετωῶνος Διευθύνσεως 12.863. — Ἐντολῶν 44.441 — Γραφείων
Βόλου 3.72. — Ἐργοστασίων Βόλου 5.94 — Πρατήριον Ἀθηνῶν 52.211. — Πρα-
τήριον Θεσσαλονίκης 2648.

Τηλεγραφικὴ Διεύθυνσις ΣΙΜΗΡΑΚΛΗΣ ΑΘΗΝΑΣ — ΒΟΛΟΣ ΤΣΙΜΕΝΤ ΒΟΛΟΣ.
Αἱ μεγαλύταται καὶ μετὰ πλέον συγχρονισμένα μηχανήματα ἐγκαταστάσεις. Τρεῖς
περιστροφικοὶ κλίβανοι. Ἀριώτατα ἐργαστήρια χημικῶν καὶ μηχανικῶν δικμῶν
παρακολουθήσεως ποιότητος προϊόντων.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΠΩΛΗΣΕΩΣ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ Ὁδὸς Σανταροῦζα 3
ΚΟΙΝΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΠΩΛΗΣΕΩΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ Α. Γ. Ε. Τ. (Ἡρακλῆς — Ὀλυμπος — Τινδὸν Χαλκίδος).
Διεύθυνσις Σανταροῦζα 3 Ἀρ. Τηλ. 30-404
Γραμματεία Σανταροῦζα 3 » 30-403
Λογιστήριον Σανταροῦζα 3 » 30-405
Τμήμα Παραγγελιῶν Σανταροῦζα 3 » 30-406

ΓΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ & ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΕΙΟΝ
Ε. ΤΣΙΝΙΚΑ & Χ. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΚΟΥΛΕΝΙΟΥ | ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΓΙΩΝ ΘΕΟΔΩΡΩΝ